

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

People's Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency
Economy in Maeai District, Chiang Mai, Thailand

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : การพัฒนาตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

ชัช พงษ์ศิริวัฒน์ และ รักษ์สรณ์ คงชนาอรอนันต์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2557

รหัสโครงการวิจัย มจ.1-56-046.3

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนใน
อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่

**People's Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency
Economy in Maeai District, Chiang Mai, Thailand**

โครงการย่อยภายใต้ชุดโครงการ : การพัฒนาตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่
The Development Model of Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency
Economy in Chiang Mai, Thailand

ได้รับการจัดสรรงบประมาณการวิจัย ประจำปี 2556

จำนวน 200,000 บาท

หัวหน้าโครงการวิจัย นายชัช พงษ์ศิริวัฒน์

ผู้ร่วมโครงการวิจัย นางสาวภัสสรณ์ คงธนจารุอนันต์

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

26 ธันวาคม 2557

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่(People's Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency Economy in Maeai District, Chiang Mai, Thailand) ภายใต้งานโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่ (The Development Model of Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency Economy in Chiang Mai, Thailand) ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วง ข้าพเจ้าในฐานะหัวหน้าโครงการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ที่ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามรวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ทำยนี้ ข้าพเจ้าและคณะผู้ร่วมวิจัย ขอขอบพระคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการวิจัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานในครั้งนี้

ชัช พงษ์ศิริวัฒน์

26 ธันวาคม 2557

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(ค)
สารบัญภาพ	(จ)
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	3
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	3
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	7
ขอบเขตของโครงการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
นิยามคำศัพท์คำจำกัดความที่ใช้ในโครงการวิจัย	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าความยั่งยืน	10
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความยากจน	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้	14
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการหาค่าดัชนี (Gini Index) และเส้นโค้งลอเรนซ์	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	30
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	31
ประชากร	31
กลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	32
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	41

บทที่ 4 ผลการวิจัย	43
ศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผล	
ต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน	43
ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน	48
ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม	
กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน	55
ตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	
ของครัวเรือนประชาชน	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปผลการวิจัย	62
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	66
เอกสารอ้างอิง	67
ภาคผนวก	68
แบบสอบถามการวิจัย	69

(ค)
สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงใหม่	4
ตารางที่ 2 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของบางประเทศ	15
ตารางที่ 3 ขนาดของการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มต่างๆของประเทศไทยในบางปี	15
ตารางที่ 4 ประเภทตัวชี้วัด	35
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในอำเภอแม่สายตามเพศ	43
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนช่วงอายุของประชากรในอำเภอแม่สาย	44
ตารางที่ 7 แสดงสถานภาพของประชากรในอำเภอแม่สาย	44
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาสูงสุดของประชากร	45
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกของประชากร	45
ตารางที่ 10 แสดงการประกอบอาชีพหลักและประกอบอาชีพเสริมของประชากร	46
ตารางที่ 11 แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำประกอบอาชีพ	46
ตารางที่ 12 แสดงการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร	47
ตารางที่ 13 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินทำกินของประชากร	47
ตารางที่ 14 การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนของประชากร	48
ตารางที่ 15 แสดงสถานะบ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันของประชากร	48
ตารางที่ 16 แสดงที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยของประชากร	49
ตารางที่ 17 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของประชากร	49
ตารางที่ 18 แสดงความเพียงพอของอาหารของประชากร	49
ตารางที่ 19 แสดงการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ของประชากร	50
ตารางที่ 20 แสดงการรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ สะอาด ประสุกตามหลักอนามัยของประชากร	50
ตารางที่ 21 แสดงมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาลของประชากร	51
ตารางที่ 22 แสดงความรู้สึกรักพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบันของประชากร	51
ตารางที่ 23 แสดงมีสถานพยาบาลละแวกหมู่บ้านของประชากร	51
ตารางที่ 24 แสดงการใช้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบายของประชากร	52

(ง)

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 25 แสดงสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการของประชากร	52
ตารางที่ 26 แสดงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ของประชากร	52
ตารางที่ 27 แสดงประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนได้	53
ตารางที่ 28 แสดงความคิดเห็นของประชากรต่อการกำหนด กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชนของประชากร	53
ตารางที่ 29 แสดงการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน พืชพอ และเท่าเทียมกันของประชากร	53
ตารางที่ 30 แสดงการดำรงชีวิตของประชากรและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชากร	54
ตารางที่ 31 แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆของประชากร	54
ตารางที่ 32 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร	57
ตารางที่ 33 แสดงปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชากร	59
ตารางที่ 34 แสดงตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนประชากร	60

(จ)
สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 เส้นลอเรนซ์ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549	16
ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	30

คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน
ในอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

People's Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency Economy
in Maeai District, Chiang Mai, Thailand

ชัช พงษ์ศิริวัฒน์¹ และ รัชสสรณ์ คงธนจารูนันต์²

Chat Pongsivat¹ and Raphassorn Kongtanajaruanun²

¹คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

²คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิต 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิต และ 4) เพื่อสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน โดยข้อมูลในการศึกษาได้แก่ประชากรในอำเภอแม่อาย จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก ด้านการตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการสนทนากลุ่ม รวมถึงทำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม PRA กับผู้นำ โดยสรุปผล คือด้านการดำเนินชีวิตของประชากร พบว่า มีรายได้จากการประกอบอาชีพทำนาทำสวนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีที่ดินเป็นของตนเอง ทั้งนี้มีการผลิตเพื่อบริโภคเองในครัวเรือน และมีความตระหนักการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอย่างเพียงพอและเท่าเทียมกัน ด้านระดับคุณภาพชีวิต พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีการดำเนินชีวิตในสังคม ชุมชนแบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง ส่วนในด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม ซึ่งปัจจัยเสริมด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยดังกล่าวทั้งหมดนี้มีความสัมพันธ์กับสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ GAP และส่งผลทำให้ราคาผัก GAP ต่ำลง และจะต้องมีการแสดงป้ายกำกับราคาที่ชัดเจน โดยจะต้องมีประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการบริโภคผัก GAPอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, จปฐ, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Objective of this research are: 1) to study the sufficiency economy status and additional factors affecting quality of life, 2) to study the levels of quality of life, 3) to analyze the relationship between sufficiency economy status and additional factors affecting quality of life, and 4) to create a model for sustainable quality of life following sufficiency economy theory for households. Data are collected by questionnaire, In-deep interview, with indicators on economy, society, physical natural resources and environment of the sample households. Analyzing relationships and group discussions including the learning process by participation PRA with the leaders are done. Results show the way of life of the local people as landowners have the main occupation of farming and produce crops for their own consumption. The know-how of the local people on natural resource management is practiced appropriately and fairly. Concerning quality of life, majority of the sample population enjoy good health and social life highly following sufficiency economy theory. As to the relationships between the status of sufficiency economy and additional factors such as knowledge or understanding, way of life, application of sufficiency economy theory, the study shows statistical significance in each factor.

Keywords : Life Quality through Philosophy of Sufficiency Economy, Basic necessity

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวน ทำให้เศรษฐกิจประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประเทศไทยมีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาการส่งออกสินค้าและการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก จึงมีความเสี่ยงสูงจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก รวมทั้งความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงปีที่ผ่านมาทำให้ประเทศไทยขาดความน่าเชื่อถือจากนักลงทุนต่างประเทศ ทำให้หลายประเทศย้ายหรือเปลี่ยนฐานการผลิตไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ลาว เวียดนาม พม่า เป็นต้น และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของคนไทยในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สิ่งเหล่านี้นำมาถึงซึ่งปัญหาต่างๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาปากท้องของประชาชน ที่ส่งผลต่อความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี ที่มีสาเหตุมาจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่ทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ สิ่งเหล่านี้ทำให้คุณภาพชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งบางครั้งไม่สามารถตั้งตัวได้ทัน

ดังนั้นในการบริหารของรัฐบาลชุดปัจจุบันจึงมีนโยบายที่มีจุดมุ่งหมายประการแรกที่สำคัญคือ การนำประเทศไทยสู่โครงสร้างเศรษฐกิจที่สมดุล มีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน และที่สำคัญอย่างยิ่งได้แก่ การพัฒนาคุณภาพและสุขภาพคนไทยในทุกช่วงวัยถือเป็นปัจจัยชี้ขาดความสามารถในการอยู่รอดและแข่งขันได้ของเศรษฐกิจไทย ที่มีสังคมแห่งความปรองดองสมานฉันท์ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เพื่อนำประเทศไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี, 2554)

คุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยจึงถือเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลยั่งยืน โดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่เป็นองค์รวมพร้อมทุกด้าน ทั้งสุขภาพร่างกาย จิตใจ ความเป็นอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จึงมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจากความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความ

สามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น ตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารเอาไว้วันนั้นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มไปด้วยซ้ำ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของหลักปฏิบัติในการบริหารจัดการเศรษฐกิจของประชาชนในแต่ละชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในแง่ที่จะช่วยให้ชุมชนเหล่านั้นได้มีโอกาสที่จะได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง ซึ่งจะส่งผลถึงความพึงพอใจในการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการเหล่านั้น ตามสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง และเป็นผลทำให้มีระดับคุณภาพชีวิตสูงขึ้น การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ ตั้งอยู่ทางเหนือสุดของจังหวัดเชียงใหม่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดเชียงรายและประเทศเมียนมาร์ อีกทั้งยังเป็นอำเภอที่มีสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของคุณภาพชีวิตตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (Basic Minimum Needs : BMN) ประจำปี 2554 อยู่ 28 ตัวชี้วัด และที่ผ่านเกณฑ์มีเพียง 14 ตัวชี้วัด โดยถือว่าอยู่ในระดับสูงของจังหวัดเชียงใหม่ (รายงานคุณภาพชีวิตคนในชนบทจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2554, 2554) โดยตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ปี 2553	จำนวนสำรวจ (ครัวเรือน)	จำนวนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ (ครัวเรือน)	ร้อยละของ จำนวนคนที่ ไม่ผ่านเกณฑ์
หมวดที่ 1 สุขภาพดี			
1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการดูแลก่อนคลอด และฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์บริการ (คน)	131	4	3.1
2. แม่คลอดลูกได้รับการทำคลอดและดูแลหลังคลอด	169	2	1.2
3. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม (คน)	331	1	0.3
4. เด็กแรกเกิดถึง 1 ปีเต็ม ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามเกณฑ์	331	3	0.9
5. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 4 เดือนแรกติดต่อกัน	257	11	4.3
6. เด็กแรกเกิดถึง 5 ปี เจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน (คน)	1,957	1	0.1
7. เด็กอายุ 6-15 ปี เจริญเติบโตตามเกณฑ์มาตรฐาน (คน)	5,170	7	0.1
8. เด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางส่งเสริมภูมิคุ้มกันโรค (คน)	3,497	13	0.4
9. ทุกคนในครัวเรือนได้กินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน (ครัวเรือน)	10,078	721	7.2
10. คนในครัวเรือนมีความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม (ครัวเรือน)	10,078	434	4.3
11. คนอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี	18,113	659	3.6

ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ปี 2553	จำนวนสำรวจ (ครัวเรือน)	จำนวนที่ไม่ ผ่านเกณฑ์ (ครัวเรือน)	ร้อยละของ จำนวนคนที่ ไม่ผ่านเกณฑ์
12. คนอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วันๆ ละ 30 นาที	33,147	1,637	4.9
13. ผู้มีสิทธิในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีหลักประกันสุขภาพ	34,381	82	0.2
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย			
14. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวร (ครัวเรือน)	10,078	152	1.5
15. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอดตลอดปี (ครัวเรือน)	10,078	159	1.6
16. ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอดตลอดปี (ครัวเรือน)	10,078	123	1.2
17. ครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบถูกสุขลักษณะ (ครัวเรือน)	10,078	257	2.6
18. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ (ครัวเรือน)	10,078	380	3.8
19. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี (ครัวเรือน)	10,078	105	1.0
20. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ครัวเรือน)	10,078	21	0.2
21. ครอบครัวมีความอบอุ่น (ครัวเรือน)	10,078	81	0.8
หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา			
22. เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมฯ	692	8	1.2
23. เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการบริการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน	1,265	1	0.1
24. เด็กอายุ 6-15 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (คน)	5,170	144	2.8
25. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (คน)	502	31	6.2
26. เด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี แต่ไม่ได้เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายฯ (คน)	31	4	12.9
27. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทยได้ และคิดเลขอย่างง่ายได้ (คน)	24,251	1,648	6.8
28. คนในครัวเรือนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 ครั้ง (ครัวเรือน)	10,078	100	1.0
หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า			
29. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม มีการประกอบอาชีพและมีรายได้ (คน)	18,133	292	1.6
30. คนในครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี	10,078	200	2.0
31. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน (ครัวเรือน)	10,078	2,382	23.6
หมวดที่ 5 ปลูกฝังค่านิยมไทย			
32. คนในครัวเรือนไม่ติดสุรา (คน)	35,104	751	2.1
33. คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	35,104	3,712	10.6
34. คนในครัวเรือนทุกคนได้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและมารยาทไทย	10,078	227	2.3
35. คนอายุ 6 ปีขึ้นไปทุกคนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ครัวเรือน)	10,078	186	1.8
37. คนสูงพิการ ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครัวเรือน	4,316	18	0.4
หมวดที่ 6 ร่วมใจพัฒนา			
38. ครัวเรือนมีคนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล (ครัวเรือน)	10,078	397	3.9
39. ครัวเรือนมีคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือท้องถิ่น (ครัวเรือน)	10,078	367	3.6
40. ครัวเรือน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์	10,078	123	1.2

ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ปี 2553	จำนวนสำรวจ (ครัวเรือน)	จำนวนที่ไม่ ผ่านเกณฑ์ (ครัวเรือน)	ร้อยละของ จำนวนคนที่ ไม่ผ่านเกณฑ์
ทรัพยากรธรรมชาติ (ครัวเรือน)			
41. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้าน (ครัวเรือน)	10,078	80	0.8
42. คนอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งไปใช้สิทธิ์เลือกในชุมชนของคน (คน)	26,018	145	0.6

ที่มา : รายงานคุณภาพชีวิตคนในชนบทจังหวัดเชียงใหม่, 2554

จากตารางแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนบางตัวชี้วัดไม่ผ่านเกณฑ์ที่วัดที่สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่อาว มีปัญหาที่จะต้องแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้คุณภาพชีวิต เพื่อให้อาชีพดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการรับประทานอาหารถูกสุขลักษณะปลอดภัย และได้มาตรฐาน, ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี, ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี, คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทยได้ และคิดเลขอย่างง่ายได้, คนอายุ 15-60 ปีเต็ม มีการประกอบอาชีพและมีรายได้, ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน, คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่และครัวเรือนมีคนเป็นสมาชิกกลุ่มที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้าน ตำบล ร้อยละ 3.5 จึงเห็นได้ว่าถึงแม้จังหวัดเชียงใหม่จะเป็นจังหวัดที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศแต่การกระจายรายได้นั้นยังมีการกระจุกตัว และเกิดความไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งอำเภอนี้ยังเป็นพื้นที่ทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินีนาถสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการ เช่น โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการศิลปาชีพ และมูลนิธิโครงการหลวง อีกทั้ง พื้นที่ดังกล่าวยังมีการจัดตั้งศูนย์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอแม่อาว ขึ้นเพื่อขับเคลื่อน และปรับวิถีชีวิตของคนในอำเภอให้เป็นไปตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโครงการต่างๆที่เข้าไปพัฒนานั้นยังไม่สามารถบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่ดังกล่าวได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงมุ่งทำการศึกษาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ สังคม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน
- (2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน
- (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน
- (4) เพื่อสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

เพื่อให้การศึกษายู่ในขอบเขตที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ จึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาครอบคลุมเฉพาะ

(1) การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในเขตพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และมูลนิธิโครงการหลวง อีกทั้งในอำเภอกัลยาณิวัฒนา ยังมีหน่วยงานเฉพาะที่คอยให้การสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน คือศูนย์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอแม่เอย โดยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนมีการจัดเป็นฐานเรียนรู้ให้แก่ประชาชน และมีโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอยู่เป็นประจำ จึงถือได้ว่าอำเภอแม่เอยเป็นอำเภอนำร่องที่สำคัญแห่งหนึ่งในการปรับใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตของประชาชน

(2) ประชาชนในอำเภอแม่เอย ประกอบด้วย 7 ตำบล 75 หมู่บ้าน คือ ตำบลแม่สาว ตำบลแม่เอย ตำบลมะลิกา ตำบลท่าตอน ตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ และตำบลบ้านหลวง โดยทำการคัดเลือกหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรตัวอย่าง และนำมาคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ซึ่งตำบลแม่นาวาง ได้แก่บ้านแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ ได้แก่ บ้านสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน ได้แก่บ้านท่าตอน(มูลนิธิโครงการหลวง, 2554)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) โครงการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ หลังจากการปรับใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และหลังจากได้รับการสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

(2) ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละวัย ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อื่นๆ ได้

(3) ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ

(4) สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปขยายผลกับชุมชนอื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนห่างไกลให้ทัดเทียมกับกลุ่มคนในเมืองอีกด้วย

(5) หน่วยงานภาครัฐในระดับกระทรวง และกรม สามารถนำโครงการวิจัยนี้ไปเป็นโครงการนำร่องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในชุมชนชนบทอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กรมส่งเสริมสหกรณ์, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น

นิยามคำศัพท์คำจำกัดความที่ใช้ในโครงการวิจัย

คุณภาพชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยใช้หลักความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน เพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรในการดำรงชีวิตได้ตามลำดับการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันในชุมชนและพึ่งพาเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่วิถีและเป้าหมายของความพอประมาณ ความสมดุลและความยั่งยืนของการใช้ทรัพยากรที่พอเพียงแต่การดำรงชีวิตอย่างมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และมีความพึงพอใจในชีวิต

จปฐ. หมายถึง แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นพื้นฐานที่หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นแก่ครอบครัว เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน รวมถึงความจำเป็นพื้นฐานทางด้านการบริการที่จำเป็นต่างๆ ที่ชุมชนเป็นผู้จัดหาให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น น้ำสะอาด การสุขภาพบาล การขนส่งมวลชน การสาธารณสุข และการศึกษา จะเห็นได้ว่า การพัฒนา

คุณภาพชีวิตตามแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มอง “คน” อย่างเป็นองค์รวมพร้อมทุกด้าน ทั้งสุขภาพร่างกาย จิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับและแพร่หลายทั่วโลก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับอย่างพอเพียง ซึ่งประกอบไปด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิบัติร่วมกันในสิ่งที่ดีพอต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของประชาชนให้มีความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้อย่างดี

บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร

ทฤษฎี และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และนำมากำหนดขอบข่ายแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านชีวิตความยั่งยืน (ตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติบนที่สูง : มุมมองทางเศรษฐกิจสังคม, 2541 เบญจพรณ เอกะสิงห์ และคณะ, 2541 อ้างใน McConnell and Dillion (1997)) พิจารณาได้ 8 ประเด็น คือ

2.1.1 ผลิตภาพ (productivity) ผลิตภาพนี้อาจวัดเป็น ปริมาณผลผลิตต่อหน่วยของพื้นที่ เช่น ก.ก. ต่อไร่ หรือตันต่อเฮกตาร์

2.1.2 กำไร (profitability) กำไรอาจวัดเป็นตัวเงิน เช่น ผลตอบแทนต่อครัวเรือน รายได้ต่อไร่ หรือ ต่อครัวเรือน

2.1.3 เสถียรภาพ (stability) เสถียรภาพเป็นการวัดผลิตภาพ ตามระยะเวลา เพื่อดูว่ามีการเคลื่อนไหวแปรปรวน มากน้อยเพียงใด

2.1.4 ความหลากหลาย (diversity) ความหลากหลายขององค์ประกอบของระบบ ในเชิงชนิดพืช หรือในเชิงรายได้

2.1.5 ความยืดหยุ่น (flexibility) เป็นความสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากผลผลิตได้หลายทาง เช่น อาจใช้บริโภค หรือขาย หรือ แลกเปลี่ยน หรือเก็บรักษาได้ หรือ แปรรูปได้ เป็นต้น

2.1.6 การกระจายตัว (time-dispersion) เป็นความสามารถในการกระจายผลผลิตหรือรายได้ของระบบในช่วงเวลาต่างๆของปี

2.1.7 ความยั่งยืน (sustainability) เป็นความสามารถที่จะคงอยู่ได้ในระยะยาว ความยั่งยืนนี้สามารถวัดได้ทั้งในเชิงกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

2.1.8 ความสมดุลทางสิ่งแวดล้อม (complementarity and environmental compatability) เป็นความสามารถของระบบเกษตรที่ไม่มีผลกระทบทางลบกับสิ่งแวดล้อม

โดยแสดงดัชนีตามองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1) ผลผลิตภาพ (productivity) ตัวชี้วัดผลผลิตภาพของระบบในที่นี้คือ รายได้ต่อครัวเรือนและรายได้ต่อคนต่อปี รายได้ทั้งหมดหารด้วยรายได้เงินสดจากพืช จากสัตว์ รายได้จากการรับจ้าง รายได้จากการค้าขายหรือมีอาชีพอิสระ รายได้นอกฟาร์มอื่นๆ และรายได้ที่ไม่เป็นเงินสด เช่น การปลูกพืชไว้กินเอง เป็นต้น

2) ความหลากหลาย (diversity) ความหลากหลายขององค์ประกอบของระบบ ในเชิงชนิดพืช หรือในเชิงรายได้ มีสูตรที่ใช้วัด 2 แบบคือ

2.1) ดัชนีความหลากหลายแบบ Simpson (Simpson's diversity index, DI)

$$DI = 1 - \sum_{i=1}^S \frac{n_i^2}{N^2}$$

S = จำนวนชนิดพืช หรือ กิจกรรม

n_i = จำนวนคน (หรือต้นหรือหน่วย) ที่มีพืชชนิดนั้น หรือกิจกรรมนั้น (i = 1 ถึง S)

N = จำนวนคน (หรือต้นหรือหน่วย) ทั้งหมด = $\sum n_i$

ค่า DI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ค่าสูงแสดงถึงความหลากหลายที่มาก

2.2) ดัชนีความหลากหลายของรายได้ (Income diversity index, R)

$$R = \frac{\sum_{i=1}^n n_i^2}{\sum_{i=1}^n n_i^2}$$

n_i = รายได้จากกิจกรรมที่ i

ค่า R อาจมีค่าได้มากกว่า 1 ค่าสูงแสดงว่ามีความหลากหลายมาก

3) ชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูก

แบ่งเป็นพืชพาณิชย์ และพืชสวนครัว พืชเชิงพาณิชย์รวม พืชไร่ พืชผัก/ไม้ดอก ไม้ยืนต้น ส่วนพืชสวนครัวเป็นพืชล้มลุกและพืชยืนต้นที่เกษตรกรปลูกเพื่อบริโภค

4) ความยั่งยืน (sustainability) เป็นความสามารถที่จะคงอยู่ได้ในระยะยาว มีดัชนีที่ใช้วัดในกรณีนี้ 3 ดัชนี คือ

4.1 ดัชนีการใช้ที่ดินแบบอนุรักษ์ (Conservation Index, CI)

มีการรวมเอาข้อมูล 12 ด้านจากเกษตรกร คือ 1) การปลูกพืชหมุนเวียน 2) การพักพื้นที่ทำกิน 3) การใช้ปุ๋ยหมักในพื้นที่ 4) การใช้ปุ๋ยคอกในพื้นที่ 5) การใช้เศษเหลือของพืชในแปลง 6) การปลูกพืชตระกูลถั่ว 7) การใช้ปูนขาว 8) การปลูกพืชขวางแนวลาดชัน 9) การทำคันดิน 10) การทำชั้นบันได 11) การทำร่องระบายน้ำ 12) การปลูกหญ้าแฝก แต่ละด้านให้น้ำหนักเท่ากัน ถ้าปฏิบัติในกรณีดังกล่าวแล้วก็ได้คะแนน 1 หลังจากนั้นทำคะแนนรวมให้เป็น ดัชนี โดยคำนวณ

$$\text{conservation index (CI)} = \frac{(C_x - C_{\min})}{(C_{\max} - C_{\min})}$$

C_x = ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหมวดนั้น

$C_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$C_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า CI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าดี

4.2 ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Risk Index หรือ ERI)

ดัชนีนี้รวมคะแนน 11 ด้านของเกษตรกร คือ 1) การเกิดที่ดินชะเป็นร่องหรือเป็นรูล 2) การเกิดดินถล่มในพื้นที่ปลูก 3) ที่ดินทำกินมีความลาดชันมาก ($\text{slope} > 31\%$) 4) การประสพภาวะฝนแล้ง 5) การประสพภาวะน้ำท่วมขังในแปลง 6) มีแนวโน้มการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้น 7) มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในที่ดินทำกิน 8) มีการใช้สารเคมีกำจัดโรคพืชในที่ดินทำกิน 9) มีการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในที่ดินทำกิน 10) การได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี 11) มีแนวโน้มในการใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น ของครัวเรือนเกษตรกรแต่ละราย หลังจากนั้นเปลี่ยนคะแนนให้เป็นค่า 0 ถึง 1 โดยคำนวณจากสูตร

$$\text{ERI} = \frac{(E_x - E_{\min})}{(E_{\max} - E_{\min})}$$

E_x = ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหมวดนั้น

$E_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$E_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า ERI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าไม่ดี

4.3 ดัชนีความยั่งยืน (Sustainability index, SUI)

ดัชนีนี้รวมเอาดัชนีการใช้ที่ดินแบบอนุรักษ์ (CI) และดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (ERI) เข้าด้วยกันโดย

$$SUI = (1 - ERI)(CI)$$

ค่า SUI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่ามีความยั่งยืนอยู่

5) ความเสมอภาค (Equity)

เป็นการกระจายรายได้ในระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ตัวชี้วัดหลักที่ใช้ในกรณีนี้คือ

5.1 สัดส่วนของเกษตรกรที่อยู่ภายใต้เส้นความยากจน

5.2 การกระจายรายได้ในกลุ่มรายได้ต่างๆ (วัดโดยสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละกลุ่ม)

6) ความมั่นคงทางสังคม (Social security)

ดัชนีความมั่นคงทางสังคมรวมเอาข้อมูล 12 ด้าน คือ 1) การกู้ยืมเงิน 2) ความสามารถในการชำระหนี้ 3) ความรู้สึกมั่นคงในการดำรงชีพ 4) ความรู้สึกมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน 5) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องการทำกิน 6) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งญาติพี่น้อง 7) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งชุมชน 8) ความมั่นใจที่สามารถหา/ซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตรได้ตามที่ต้องการ 9) ความมั่นใจที่ชุมชนของตนสามารถแก้ปัญหาการทำกินของหมู่บ้านได้ 10) ความมั่นใจที่ชุมชนของตนสามารถแก้ปัญหาอื่นๆของหมู่บ้านได้ 11) ความสนใจในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ และ 12) รายได้เงินสดต่อหัวต่อปีหักด้วยค่าใช้จ่ายต่อหัวปี แต่ละด้านให้คะแนน 1 เท่ากัน หลังจากนั้นทำคะแนนทั้งหมดให้เป็นดัชนี โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ คือ

$$\text{Social Security Index (SSI)} = \frac{(S_x - S_{\min})}{(S_{\max} - S_{\min})}$$

S_x = ค่าคะแนนทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหมวดนั้น

$S_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$S_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า SSI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าดี

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความยากจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ, 2551. การวัดผลการพัฒนา. สืบค้นจาก

http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/doc/news/wanee_20071130114433.zip. [1 สิงหาคม 2554]

การให้ความสนใจกับความยากจนเกิดขึ้นเนื่องจากความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ในประเทศเดียวกันหรือระหว่างประเทศ การให้คำจำกัดของความยากจนมักจะพิจารณาจากความสามารถในการจัดหาปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นมาตอบสนองความต้องการของชีวิตในระดับพอประทังชีพ หรือตามมาตรฐานขั้นต่ำของแต่ละสังคม โดยก่อนหน้านี้ ธนาคารโลก

ได้ให้คำจำกัดความของคนยากจนว่า ได้แก่ ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (poverty line) ซึ่งหมายถึง รายได้ขั้นต่ำสุดในระดับที่จะทำให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสภาพทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ

ปัจจุบัน ธนาคารโลกได้พัฒนาวิธีการเปรียบเทียบระดับความยากจนระหว่างประเทศให้ชัดเจนขึ้น โดยจำแนกสัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในประเทศ (national poverty line) ได้จากการพิจารณาถึงมาตรฐานการดำรงชีพขั้นต่ำตามสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ (แบ่งเป็นเขตเมืองและเขตชนบท) และประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนระหว่างประเทศ (international poverty line) ได้จากการเทียบอำนาจซื้อระหว่างประเทศ ด้วยการกำหนดให้ “ประชากรที่มีรายได้ต่อวันต่ำกว่าอำนาจซื้อของเงิน 1 เหรียญสหรัฐฯ เมื่อปี ค.ศ. 1993 เป็นผู้มีรายได้อยู่ใต้เส้นความยากจนระหว่างประเทศ” ซึ่งจะช่วยให้แสดงสัดส่วนของผู้ยากจนจากประชากรทั้งหมดในแต่ละประเทศและยังเปรียบเทียบได้ว่า ประเทศใดมีจำนวนผู้ยากจนมากน้อยกว่ากันเพียงใดอีกด้วย โดยในที่นี้ จะแสดงสัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในประเทศ และเส้นความยากจนระหว่างประเทศ (ตารางที่ 2)

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้

การที่รายได้ต่อบุคคลไม่สามารถแสดงความแตกต่างหรือความเท่าเทียมกันในการได้รับผลผลิตระหว่างกลุ่มบุคคลต่างๆ ทำให้ต้องมีการวัดผลของการพัฒนาในด้านของความเท่าเทียมกันหรือสวัสดิการทางเศรษฐกิจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการแสดงการเปลี่ยนแปลงสวัสดิการ (welfare) หรือความเป็นอยู่ที่ดีทางเศรษฐกิจ (economic well-being) ของประชาชน คือ การแสดงขนาดของการกระจายรายได้ (size distribution) ไปสู่ครัวเรือนต่างๆ กล่าวคือ

ถ้าการกระจายรายได้ระหว่างครัวเรือนแต่ละกลุ่มมีความเท่าเทียมกัน เมื่อแบ่งครัวเรือนออกเป็นกลุ่มละเท่าๆ กัน สัดส่วนของรายได้รวมที่แต่ละกลุ่มได้รับ จะต้องเท่ากับสัดส่วนของครัวเรือนที่ถูกแบ่งไว้ด้วย เช่น ถ้าแบ่งครัวเรือนออกเป็นกลุ่ม 5 กลุ่ม เท่าๆ กัน (หนึ่งกลุ่มจะมีจำนวนร้อยละ 20 ของครัวเรือนทั้งประเทศ) รายได้รวมของครัวเรือนในกลุ่มแรก จะต้องเท่ากับรายได้รวมของครัวเรือนในกลุ่มที่สอง สาม สี่ และห้า ตามลำดับ ซึ่งเมื่อนำรายได้ของทุกกลุ่มรวมกัน จะเท่ากับมูลค่าของผลผลิตหรือรายได้รวมของประเทศ เป็นต้น

การวัดขนาดของการกระจายรายได้ ทำโดยนำรายได้ที่ครัวเรือนต่างๆ ที่ได้รับมาเรียงลำดับจากต่ำสุดไปสูงสุด โดยเริ่มจากครัวเรือนแรกที่มีรายได้น้อยที่สุด แลเมื่อได้จำนวนครัวเรือนครบร้อยละ 20 จากครัวเรือนทั้งหมด ก็จะถือว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มแรกและเป็นตัวแทนของกลุ่มที่มีฐานะยากจนที่สุด แล้วจึงนำเอารายได้ของครัวเรือนที่เหลือมาเรียงลำดับต่อไปอีก จนได้

จำนวนครัวเรือนอีกร้อยละ 20 จากครัวเรือนทั้งหมด ก็จะให้กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่สองและเป็นตัวแทนของกลุ่มที่มีฐานะยากจนรองลงมา และเมื่อทำตามขั้นตอนดังกล่าวครบ 5 ครั้ง จำนวนครัวเรือนก็จะหมดพอดี

หลังจากที่ได้ทำตามขั้นตอนที่กล่าวมาทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว จึงเอารายได้รวมทั้งแต่ละกลุ่มได้รับไปเทียบกันว่า แต่ละกลุ่มได้รับรายได้คิดเป็นสัดส่วนเท่าใดจากรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการผลิตของระบบเศรษฐกิจในแต่ละปี เช่น รายได้ที่กลุ่มที่หนึ่งได้รับไปนั้น คิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้ที่กลุ่มที่หนึ่ง สอง สาม สี่ และห้า (ทั้งระบบเศรษฐกิจ) ได้รับรวมกัน เป็นต้น โดยในที่นี้ จะแสดงขนาดของการกระจายรายได้ของไทย ในปี พ.ศ. 2535 ปี พ.ศ. 2541 และ ปี พ.ศ. 2547 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 2 สัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนของบางประเทศ*

ประเทศ	ประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนในประเทศ (ร้อยละ)	ประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนระหว่างประเทศ * (ร้อยละ)
ไทย	13.6 (ค.ศ. 1998)	ต่ำกว่า 2 (ค.ศ. 2002)
มาเลเซีย	15.5 (ค.ศ. 1989)	ต่ำกว่า 2 (ค.ศ. 2002)
อินโดนีเซีย	27.1 (ค.ศ. 1999)	7.5 (ค.ศ. 2002)
ฟิลิปปินส์	36.8 (ค.ศ. 1997)	14.8 (ค.ศ. 2003)

*รายได้ต่ำกว่าอำนาจซื้อของเงิน 1 เหรียญสหรัฐฯ ในปี ค.ศ. 1993

ที่มา : World Bank. Selected Indicators 2008.

อ้างอิง http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/doc/news/wannee_20071130114433.zip

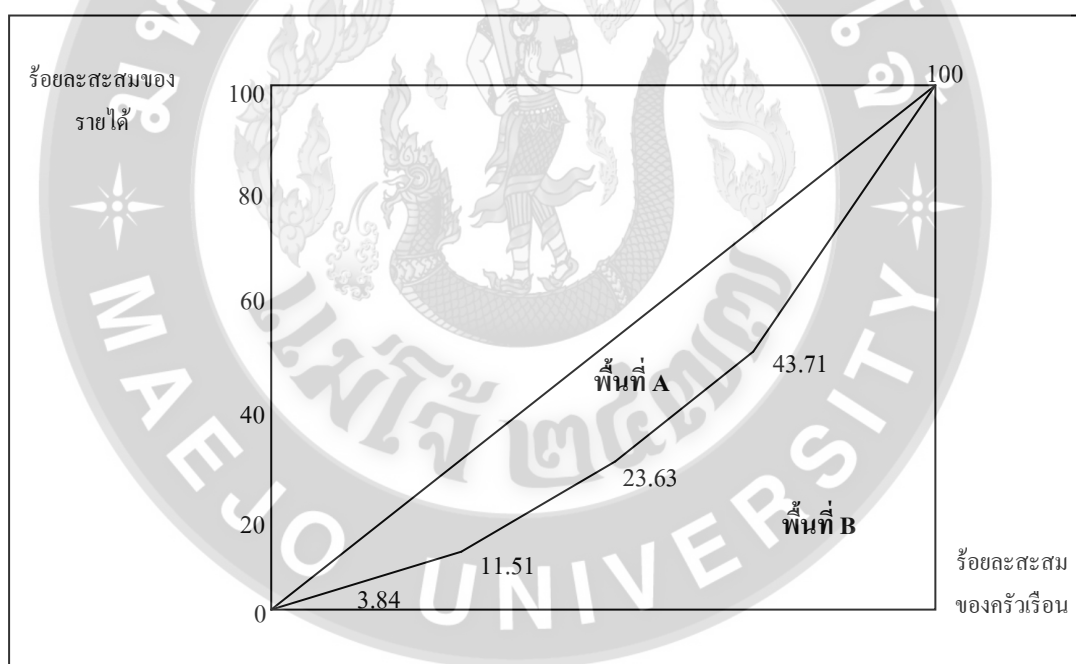
ตารางที่ 3 ขนาดของการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มต่างๆ ของประเทศไทยในบางปี

กลุ่มครัวเรือน	สัดส่วนของรายได้ที่ได้รับจากรายได้รวม		
	พ.ศ. 2531	พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2549
เรียงรายได้จากน้อยไปมาก			
1. กลุ่มยากจนที่สุด (ร้อยละ 20 แรก)	4.58	4.30	3.84
2. กลุ่มยากจนรองลงมา (ร้อยละ 20 ที่สอง)	8.05	7.75	7.67
3. กลุ่มปานกลาง (ร้อยละ 20 ที่สาม)	12.38	12.00	12.12
4. กลุ่มค่อนข้างร่ำรวย (ร้อยละ 20 ที่สี่)	20.62	19.82	20.08
5. กลุ่มร่ำรวยที่สุด (ร้อยละ 20 สุดท้าย)	54.37	56.13	56.29

ที่มา: http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/doc/news/wannee_20071130114433.zip

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า ขนาดการกระจายรายได้ของประเทศไทยในแต่ละกลุ่มมีความไม่เท่าเทียมกัน และในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การกระจายรายได้ของประเทศไทยไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ การแสดงขนาดการกระจายรายได้ยังนิยมใช้เส้นลอเรนซ์ (Lorenz curve) ซึ่ง ซี ลอเรนซ์ (C. Loren) นักสถิติชาวสหรัฐอเมริกาสร้างขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. 1905 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง “ร้อยละสะสมของรายได้” กับ “ร้อยละสะสมของครัวเรือน” โดยมีหลักการสำคัญ คือ “ถ้าการกระจายรายได้ของครัวเรือนทุกกลุ่มเท่าเทียมกันแล้ว ร้อยละสะสมของรายได้และร้อยละสะสมของครัวเรือนจะต้องเท่ากันในทุกระดับหรือทุกกลุ่ม” ซึ่งเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละสะสมของรายได้กับร้อยละสะสมของครัวเรือนจะเป็นเส้นตรง แต่ในกรณีที่ร้อยละสะสมของรายได้ไม่เท่ากับร้อยละสะสมของครัวเรือนเส้นแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็นเส้นโค้ง ซึ่งเรียกว่าเส้นลอเรนซ์ โดยที่นี้จะแสดงเส้นลอเรนซ์ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549 โดยใช้ข้อมูลในตารางที่ 3 แสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เส้นลอเรนซ์ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549

ที่มา: http://poverty.nesdb.go.th/poverty_new/doc/news/wannee_20071130114433.zip

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างร้อยละสะสมของรายได้กับร้อยละสะสมของครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะทำให้เส้นแสดงความสัมพันธ์เป็นเส้นโค้ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าขนาดของการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2549 ไม่เท่าเทียมกัน สรุปได้ว่า ถ้าเส้นแสดงความขนาดของการกระจายรายได้ของประเทศใดยิ่งโค้งออกจากเส้นตรงที่แบ่งครึ่งแกนทั้งสองมากขึ้นเท่าใด ขนาดของการกระจายรายได้ของประเทศนั้นจะยิ่งไม่เท่าเทียมกันมากขึ้นเท่านั้น

การวัดความไม่เท่าเทียมกัน (inequity measures) นิยมใช้อัตราการกระจุกตัวของจินี (Gini concentration ratio) หรือสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) ที่จินี (Gini) พัฒนาขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. 1912 ซึ่งจะบอกระดับความแตกต่างระหว่างขนาดของการกระจายรายได้ได้ดีกว่าการพิจารณาจากเส้นลอเรนซ์

ค่าสัมประสิทธิ์จินี ได้จากการนำพื้นที่ระหว่างเส้นการกระจายรายได้ที่ทียกกับเส้นการกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นจริง (พื้นที่ A) หาคด้วยพื้นที่ทางด้านขวาทั้งหมดของเส้นการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน (พื้นที่ A + พื้นที่ B) ซึ่งค่าที่คำนวณได้จะอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง เช่น ถ้าขนาดของการกระจายรายได้เท่าเทียมกันมากที่สุด พื้นที่ A จะมีขนาดศูนย์หน่วย ค่าสัมประสิทธิ์จินี = $0 / (0 + \text{พื้นที่ B})$ จึงมีค่าเท่ากับศูนย์ด้วย และถ้าขนาดของการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกันมากที่สุด พื้นที่ A จะมีขนาดเท่ากับพื้นที่ทั้งหมด โดยพื้นที่ B จะมีขนาดศูนย์หน่วย ค่าสัมประสิทธิ์จินี = $\text{พื้นที่ A} / (\text{พื้นที่ A} + 0)$ จึงมีค่าเท่ากับหนึ่ง เป็นต้น ทำให้สรุปได้ว่า “ถ้าค่าสัมประสิทธิ์จินียังมีค่าใกล้ศูนย์มากเท่าใด ขนาดของการกระจายรายได้ก็จะยิ่งดีขึ้นเท่านั้น” และ “ถ้าค่าสัมประสิทธิ์จินียังมีค่าใกล้หนึ่งมากเท่าใด ขนาดของการกระจายรายได้ก็จะยิ่งแย่ลงเท่านั้น”

ปัจจุบันธนาคารโลกใช้ดัชนี (Gini Index) แสดงความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ (คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์จินีคูณด้วย 100) ทำให้ดัชนีจินีมีค่าอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่งร้อย ถ้าดัชนีจินีเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าขนาดของการกระจายรายได้มีความเท่าเทียมกันมาก แต่ถ้าดัชนีจินีเข้าใกล้หนึ่งร้อยก็แสดงว่าขนาดของการกระจายรายได้มีความไม่เท่าเทียมกันมาก

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการหาค่าดัชนี (Gini Index) และเส้นโค้งลอเรนซ์

(โครงการศึกษาวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาการเกษตรที่สูงอย่างยั่งยืน, 2547) คือ

$$GINI = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N 2(X_i - Y_i) \Delta X_i$$

X_i = ความถี่สะสมของจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ระดับที่ i

Y_i = ความถี่สะสมของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่มีรายได้ระดับที่ i

i = 1, 2, 3, ..., N = จำนวนชั้นของรายได้ทราบโดย N เป็นจุดสุดท้ายของเส้นลอเรนซ์ ค่าสัมประสิทธิ์จินี มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 โดยสรุปได้ดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์จินี = 0 หมายถึง การกระจายรายได้เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์
- ค่าสัมประสิทธิ์จินี = 1 หมายถึง การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมอย่างสมบูรณ์ (รายได้ทั้งหมดตกแก่คนๆ เดียว)

- ค่าสัมประสิทธิ์จินีมีค่าต่ำมากเพียงใด คือเข้าใกล้ 0 แสดงว่าการกระจายรายได้มีความใกล้เคียงกันมากขึ้น แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์จินีมีค่าสูงมาก คือ มีค่าใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่าการกระจายรายได้ยังมีความไม่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

โดยทั่วไปการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายรายได้ มักจะกระทำโดยการรวมเนื้อที่สามเหลี่ยม ซึ่งสร้างมาจากจุด Coordinates ภายใต้งานลอเรนซ์ จากนั้นคูณพื้นที่นี้ด้วยสองแล้วนำไปลบออกจากพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสมีค่าเท่ากับ 1 ส่วนที่เหลือจะเท่ากับสองเท่าของพื้นที่ระหว่างเส้นเสมอภาคกับเส้นลอเรนซ์ ซึ่งก็คือ ค่าสัมประสิทธิ์จินีนั่นเอง

$$\text{GINI Coefficient (G)} = \frac{A}{A + B}$$

A = พื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์กับเส้นทแยงมุม

B = พื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์กับเส้นประกอบมุมฉาก

ในการคำนวณดัชนีจินีจะใช้ข้อมูลรายได้ต่อหัว (Income per equivalent adult : IE)

$$IE_i = \frac{I_i}{E_i}$$

$$E_i = 1 + 0.7 A_i + 0.5 B_i$$

โดย I_i = รายได้ต่อครัวเรือน

A_i = จำนวนคนในวัยแรงงานของครัวเรือน $i-1$

B_i = จำนวนคนในวัยแรงงานของครัวเรือน i

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(1) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติแก่ประชาชน โดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายสรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความพอเพียง คือ รู้จักพอประมาณ พออยู่ พอมี พอกิน พอใช้ ประหยัด และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
- 2) ความมีเหตุผล คือ ตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องใช้เหตุผล และพิจารณาด้วยความรอบคอบ
- 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ เตรียมใจให้พร้อมรับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 4) การมีความรู้ คือ นำความรู้มาใช้ในการวางแผนและดำเนินชีวิต
- 5) การมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริม สร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา

และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2542)

จากแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเทศบาลตำบลปาย นี้เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยในเรื่องการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เนื่องจากว่าชุมชนในเขตเทศบาลปายเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจมากที่สุด มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วเป็นการพัฒนาในรูปแบบทุนนิยมที่มีการเข้ามาแสวงกำไรจากการขยายตัวของความเจริญมากขึ้นทุกปี ทำให้ประชาชนในชุมชนของเทศบาลตำบลปายได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่างๆตามมามากมาย ส่งผลกระทบให้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย ต้องมีการปรับตัวตามระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งที่จะศึกษา ว่าชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปายจะมีวิธีที่จะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดวิธีปฏิบัติ และวิธีดำเนินการอย่างไร เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมให้กับชุมชนโดยการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เสน่ห์ จามริก (2542 : 249) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ให้ความหมายทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคม ว่ากันตั้งแต่ขั้นพื้นฐานและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกิน เช่นเดียวกับ นิคม มุสิกคามะ (2542 : 263) เห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ที่ทำให้ประเทศอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างามน่าภูมิใจ โดยที่สามารถผลิตทรัพยากรได้ตามภูมิปัญญา และเทคโนโลยีแบบไทย มีความพอเพียงในครอบครัว ชุมชนมีความเข้มแข็งช่วยตัวเองได้ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในศาสนา มีสังคมที่สงบสุขกินดีอยู่ดีขึ้น การผลิตอุดมสมบูรณ์พอเพียงที่จะค้าขายไปยังต่างประเทศ เช่นเดียวกับ กรมการปกครอง (2542 : 4) เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรินั้นเน้นให้คนไทยพึ่งพาตนเองได้ โดยช่วยเหลือตัวเองก่อนเป็นอันดับแรก เริ่มต้นที่การพัฒนาเกษตรกรรมใช้ทรัพยากรในดินที่พอมืออยู่เป็นทุนในการเริ่มเรียนรู้จักผลิตเพื่อใช้บริโภคแล้วค่อยนำจำหน่ายยึดหลักเกษตรกรรมตามทฤษฎีใหม่ มีการวางแผนการผลิตที่ดี และรู้จักใช้พื้นที่พัฒนาที่ดินทำกิน ยึดถือหลักธรรมชาติเกื้อกูลซึ่งและกัน และพึงมีความพอเพียง ในสิ่งเบื้องต้น 3 ประการ ดังนี้

1. พอเพียง หมายถึงพอมือพอกินสามารถพึ่งตนเองได้โดยเหมาะสมตาม อากาศ ทั้งบุคคล ครอบครัว และชุมชน
2. พอเพียง หมายถึง มีการรักษาหรือระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชนและคิดสิ่งในสิ่งที่พึงกระทำได้

3. พอเพียง ในจิตใจรู้จักพอ ไม่โลภช่วยเหลืออาหารซึ่งกันและกันในระหว่างบุคคลในครอบครัว และชุมชน และมีจิตใจรักชุมชนถิ่นตนเอง

ประเวศ วะสี (เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 21) กล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใครไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาคเท่านั้น สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง พูดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น...”

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ด้วยกัน คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรับคนอื่นไม่เป็น และทำลายมาก
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญหาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้นเศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง เช่น เศรษฐกิจของจังหวัดตราด ไม่กระทบกระเทือนจากฟองสบู่แตก ไม่มีคนตกงานเพราะอยู่บนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่ออาชีพการทำสวนผลไม้ ทำการประมงและการท่องเที่ยว
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่บูบวบ เดี่ยวจน เดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกิน ไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประสาทมนุษย์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกิน จึงสุขภาพจิตเสียเครียดเฟื้อน รุนแรง ฆ่าตัวตาย ดิฉยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคง จึงทำให้สุขภาพจิตดี

เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดสมดุล ความสมดุล คือ ความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น

- เศรษฐกิจพื้นฐาน
- เศรษฐกิจสมดุล
- เศรษฐกิจบูรณาการ
- เศรษฐกิจศีลธรรม

คือ เศรษฐกิจทางสายกลาง หรือ เศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกเรื่องเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่า เศรษฐกิจ เป็นคำที่มีความหมายที่ดีที่หมายถึง ความเจริญที่เชื่อมโยงกาย ใจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน

แต่ได้มีการนำเอาคำว่าเศรษฐกิจไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วนที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายสื่ออื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤติ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมได้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการพิจารณา (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551) ดังนี้

1. พิจารณาความสามารถในการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ที่เน้นความสมดุลทั้ง 3 คุณลักษณะคือ พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกัน มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นขั้นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะ พอสมควร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ที่มีองค์ประกอบครอบคลุมทั้ง 5 ประการ

1.1 ความพอเพียงด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ฝึกตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประณีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก มีความซื่อสัตย์ สุจริต อุดม และมีความเพียร

1.2 ความพอเพียงด้านสังคม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี รู้จักหน้าที่ กำลังสร้างเสริมความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากรากฐานที่มั่นคง แข็งแรง

1.3 ความพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ สามารถเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคง และระวังไม่ให้เกิดกรรมกรทบสิ่งแวดล้อม

1.4 ความพอเพียงด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและภูมินิเวศน์ พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.5 ความพอเพียงด้านเศรษฐกิจดำรงชีวิตอยู่อย่างพอดี พอมี พอกิน พอใช้ สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน ประกอบอาชีพสุจริต (สัมมาอาชีพะ) ด้วยความขยันหมั่นเพียร อุดม ใช้ชีวิตเรียบง่าย โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย รู้จักการใช้ ง่ายของตนเองและครอบครัวอย่างมีเหตุผลเท่าที่จำเป็น ประหยัด รู้จักการเก็บออมและแบ่งปันผู้อื่น

2. พิจารณาความรู้คู่คุณธรรม มีการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (ทั้งภาคทฤษฎี และการปฏิบัติจริง) ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ รอบคอบ และมีเหตุผลที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น มาปรับใช้อย่างมีขั้นตอนและระมัดระวังในการปฏิบัติ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร ความอดทน และสติปัญญาชาญฉลาดในการดำเนินชีวิตในทางสายกลาง

(2) ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

พุทธศาสนาได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นอินทรีย์พลวัติ (Dynamic Organism) ที่ดิ้นรนโกลดแล่นไปเพื่อแสวงหาวัตถุ และเหตุการณ์มาตอบสนองต่อค้นหาหรือความอยากต่าง ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด และความอยากนี้เองที่ผลักดันให้มนุษย์ปรุงแต่งพฤติกรรมไปได้ต่าง ๆ นา ๆ ค้นหาของมนุษย์ก็ยากที่จะกำหนดขอบเขตแน่นอนลงไปได้ (วไลพร, 2427 : 67) นอกจากนี้ท่านพุทธทาสภิกขุ (2541: 7-8) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของคนเมื่อแรกเกิดมายังไม่สมบูรณ์ต้องผ่านการอบรมกันอีกมากมายทั้งทางร่างกายและจิตใจ การที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจสูง จะต้องอยู่เหนือปัญหาชนิดที่กิเลส ค้นหา อุปาทาน อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ท่วมทับไม่ได้ เช่นเดียวกับที่พระราชินีโรธรังสี คัมภีร์ปัญญาวชิษฐ (รื่องรอง, 2540 : 25-30) ได้กล่าวถึง ธรรมชาติของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์เกิดมาถูกปกคลุมด้วยอำนาจของกิเลสต่าง ๆ มีความปรารถนาไม่สิ้นสุด ทำให้มองไม่เห็นความต้องการของผู้อื่นและความต้องการของตนเอง จึงต่างพากันดิ้นรนเพื่อหนีทุกข์และให้ได้รับความสุขตามความต้องการ แต่การดิ้นรนนั้นเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้กลับเกิดทุกข์ทวีเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แม้แต่ความสุขที่ได้รับแล้วนั้นเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้กลับเกิดทุกข์ทวีเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แม้แต่ความสุขที่ได้รับแล้วนั้นก็ไม่ใช่เป็นสุข จึงต้องดิ้นรนเพื่อแสวงหาความสุขอันยังมิได้รับให้วนเวียนขึ้นไปอีก และ Maslow (1970 : 69-80) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการมีสมมติฐานว่า “มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจ ความต้องการอื่น ๆ ที่สูงขึ้น ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็จะเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์จะเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัยเป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความก้าวหน้าและความอบอุ่นใจ
3. ความต้องการทางด้านความรัก ความเป็นเจ้าของ เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการสนองแล้ว ความต้องการทางด้านสังคมก็จะเริ่มเป็นสิ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นความต้องการที่สังคมยอมรับตนเข้าเป็นสมาชิกได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ได้รับความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการมีเกียรติยศและชื่อเสียงเป็นความต้องการขั้นสูง ซึ่งได้แก่ ความต้องการอำนาจ ความสำเร็จ สถานภาพสูง ชื่อเสียง การยกย่อง เป็นต้น ความต้องการชนิดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ความภูมิใจในตัวเองกับการที่ผู้อื่นให้การยกย่องให้เกียรติหรือได้รับการยกย่องจากผู้อื่น

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดเป็นความต้องการระดับสูงสุด เป็นความต้องการที่ยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความนึกคิดของตนเอง เป็นความต้องการที่ยากแก่การเสาะแสวงหามาได้

2.1)ความหมายของคุณภาพชีวิต

ปัจจุบันนักวิชาการหลายท่านให้คำจำกัดความหรือความหมายของคำว่า “คุณภาพชีวิต” กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งมักจะเป็นความหมายที่มีความคล้ายคลึง สอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

ระวี ภาวิไล (2523 : 19, อ้างถึงในนิติปรัชญาโท สาขาพัฒนาสังคม รุ่น 32. 2543 : 15) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีคุณภาพพึงประสงค์ คือ ชีวิตที่อาศัยสภาพแวดล้อมทั้งปวงเอื้ออำนวยสุขภาพทางกาย เพื่อเป็นรากฐานของสันตนาการทางจิตใจทำให้เกิดบูรณาการทางความรู้สึกลึกซึ้งที่ตามศักยภาพ มนุษย์มีความสามารถสร้างสรรค์และผลิตผลรวมกันเข้าเป็นสังคมที่มั่นคงผาสุกสมบูรณ์และปราศจากความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับนิพนธ์ คันธเสวี (2525 : 2) คุณภาพชีวิต คือ ระดับสภาพการดำรงชีพของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตอันได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งแต่ละคนก็จะมีแตกต่างกันไป ไม่ทัดเทียมกัน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2528 : 1) ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือ การดำรงชีพของมนุษย์ในระดับที่มีความเหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสภาวะการณ์ของสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเหมาะสมอย่างน้อยก็ควรจะประกอบด้วย มีอาหารเพียงพอ มีเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยเหมาะสม รวมถึงได้รับการบริการพื้นฐานที่จะเป็นต่อการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในครอบครัวได้เป็นอย่างดี พึ่งพิงตนเองได้โดยไม่ก่อให้เกิดเป็นภาระต่อสังคมประสงค์ (เต็มชวลา, 2529 : 17) โดย พัฒนิน กิตติพรานนท์ (2531:42-46) ได้แบ่งคุณภาพชีวิตที่มีความสุขอันเนื่องมาจาก 1) สุขทางกาย คือ การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สุขภาพดี มีสาธารณูปโภคที่ดี มี สภาพแวดล้อมที่ดี รวมถึงมีการพักผ่อน สันตนาการที่ดีด้วย 2) สุขทางใจ อันเนื่องมาจาก การรู้จักความพอดี พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ เห็นคุณค่าของตนเอง อดทน เสียสละ รัก ห่วงใยและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น อย่างไรก็ตาม อัจฉรา นวจินดา และขจีรัฐ ธรรมศิริ (2532:18) ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิตโดยเน้นที่ความพึงพอใจเป็นสำคัญ คือ ความรู้สึกพึงพอใจของบุคคล เพื่อให้มีความมียุทธภาพชีวิตมีนัยที่เป็นบวกต่อการดำรงชีวิตในแนวทางที่บุคคลพึงปรารถนา และเป็นผลมาจากการมีสุขภาพกายและสุขภาพใจดี ซึ่งความพึงพอใจเหล่านั้นสามารถนำไปวัดหรือประเมินผลได้ ไม่ว่าจะเป็นความพึงพอใจส่วนบุคคลหรือสังคมก็ตาม (สุพรรณิ ไชยอำพร และสนธิ สมักรการ ,2534 : 12) สำหรับShama (1975) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนเนื่องจาก คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของความพึงพอใจอันเกิดมาจากการ

ได้รับสนองตอบต่อความต้องการทางจิตใจและสังคมทั้งยังเกี่ยวข้องกับความสามารถของสังคมในการตอบสนองต่อความต้องการ พื้นฐานของสมาชิกในสังคมอีกด้วย

2.2) องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

ยุพา อุดมศักดิ์ (2516:41-42) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม ควรประกอบด้วยสุขภาพทั้งกายและใจ การศึกษา เศรษฐกิจและอาชีพ การเมืองการปกครอง ศาสนา สิ่งแวดล้อมสวัสดิการสังคมอื่น ๆ โดย อัจฉรา นวจินดา และขจีรัฐ ภิรมย์ธรรมศิริ (2532 : 8-9) แบ่งองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. องค์ประกอบหรือปัจจัยระดับจุลภาค อันได้แก่ ปัจจัยสี่ น้ำ อากาศ การศึกษา ความรัก ความมั่นคงปลอดภัย การมีงานทำ มีรายได้ การมีอิสระ เสรีภาพ การเลื่อนฐานะทางสังคม สุขภาพและความเจ็บป่วย เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น

2. องค์ประกอบหรือปัจจัยระดับจุลภาคและมหภาค เป็นปัจจัยที่มีเป็นตัวแปรสำคัญในการคาดประมาณมีคุณภาพชีวิตของบุคคลในระดับชุมชนหรือในประเทศได้ เช่น ระดับการดำรงชีวิต (ปัจจัยขั้นพื้นฐาน) ทรัพยากร (ทรัพยากรมนุษย์และธรรมชาติ) ประชากร (โครงสร้างประชากร) ระบบสังคมและการเมือง เป็นต้น

(3) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กังสดาล อยู่เย็น (2544) ศึกษาถึง “พลวัตรชุมชนบ้านปากเปร็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาประวัติความเป็นมาของแนวคิดและการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบทฤษฎี และศึกษาลักษณะตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านปากเปร็ด เริ่มจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและรูปแบบการผลิตเพื่อการขาย โดยการปลูกพืชเศรษฐกิจและสัมปทานป่าไม้ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน สมาชิกในชุมชนส่วนหนึ่งได้พยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตและรูปแบบการผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วย โดยใช้รูปแบบการผลิตแบบเกษตรทางเลือกเข้ามาปฏิบัติ การบริโภคที่มีความเรียบง่าย โดยคำนึงถึงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างเท่าทันในความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก ได้ใช้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ในการแบ่งส่วนปัจจัยการผลิตให้แก่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และชุมชน

การศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านปากเปร็ดคือ ผู้นำ กลุ่มและองค์กร กระบวนการเรียนรู้และค่านิยม การดำเนินชีวิตเศรษฐกิจและภาวะหนี้สิน ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนควรมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น โดยควรส่งเสริมให้ความรู้ วิสัยทัศน์ แนวคิดที่ชัดเจน โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การทำงานในชุมชนมีประสิทธิภาพ เกิดพลังและเกิดความเข้มแข็ง การพัฒนาควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม เน้นการประสานความร่วมมือ และการสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชน โดยมุ่งความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและคำนึงถึงฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชนเป็นสำคัญ

สมเกียรติ จันทร์หาล้า (2544) “บทบาทของชุมชนในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายกวาง อำเภอยะยา จังหวัดยะลา” ทำการศึกษาเนื่องจากต้องการทราบถึงความเป็นอิสระในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการยึดถือชุมชนเป็นแนวทางในการจัดการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงและต้องการทราบถึงความเห็นของชุมชนต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการศึกษาพบว่าชุมชนเห็นว่าโครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียงสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจชุมชนได้ โดยชุมชนมีอิสระในการจัดโครงการที่ได้รับมาจากภาครัฐบาลที่ให้ชุมชนเป็นผู้คิด ผู้ทำเอง ทำให้ผลสำเร็จของผลงานจึงเกิดจากชุมชนเอง

ผลการศึกษาทั้งกึ่งสตาล อยู่เย็น และสมเกียรติ จันทร์หาล้า ดังกล่าวสัมพันธ์กับการศึกษาการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย โดยงานวิจัยทั้งสองนี้เกี่ยวข้องกับชุมชนต่อการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาได้

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และกอบศักดิ์ ภูตระกูล (2545) ศึกษาเรื่อง”การพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยศึกษาถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งพบว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ ใน 3 ระดับได้แก่

1. ระดับความอยู่รอดและ/หรือความเจริญอย่างยั่งยืนภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์
2. ระดับของกลยุทธ์ในการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน และ
3. ระดับสังเคราะห์แผนปฏิบัติการในการพัฒนาในระดับท้องถิ่นตามเหมาะสมของทรัพยากร

ผลการศึกษาดังกล่าวสัมพันธ์กับการศึกษาวิจัยในการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึง การดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ให้ชุมชนดำเนินชีวิตแบบมีความพอเพียง โดยยึดหลักพออยู่

พออยู่ พอกิน พอใช้ ซึ่งทำให้ชาวบ้านและครอบครัวพึ่งตนเองได้ โดยผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าทุกหมู่บ้าน ชุมชนและทุกประเทศ พึ่งตนเองได้ ก็จะทำให้ไม่ได้รับผลกระทบเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกประเทศโดยเฉพาะกระแสโลกาภิวัตน์

สกล พรหมสิน(2546)ได้ทำการศึกษาถึง”ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพของประชาชนตำบลหงส์เจริญ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประชาชนตำบลหงส์เจริญ มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าด้านครอบครัวเข้มแข็งเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยสี่พอเพียง ด้านการศึกษาถ้วนทั่ว ส่วนด้านรายได้พอเพียงอยู่ในระดับต่ำสุด และระดับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบล หงส์เจริญ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาคือการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.7 การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 0.5

จริยา สุพรรณ(2548) “ การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชนบ้านหลุมมะขาม ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยการศึกษาถึงวิถีชีวิตและเหตุผลของการยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชน การศึกษาพบว่าชุมชนบ้านหลุมมะขามเกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจากอำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี การดำเนินชีวิตของเกษตรกรในช่วงระยะแรกเป็นเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม คือการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและมีการพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชน ต่อมา มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตตามกระแสทุนที่เข้ามาในชุมชน ทั้งได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยว ส่งผลให้เกษตรกรเกิดปัญหาภาวะหนี้สินในระดับสูง มีการจัดทรัพยากรที่ไม่พึงพาซึ่งกันและกัน เกษตรกรส่วนหนึ่งจึงได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตและรูปแบบการผลิตเป็นไปตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเริ่มจากการดูต้นแบบที่ประสบความสำเร็จมาก่อนและนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ทำให้ชุมชนบ้านหลุมมะขามที่ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ (2550) ศึกษาถึง”คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา:เกษตรกรตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู่ดง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงคุณภาพในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลดอนมะเกลือ อำเภอดู่ดง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตในการดำเนินตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงด้านความ

พอประมาณ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรมและด้านความมีเหตุผลในระดับมาก และระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ 0.05 และยังพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ อายุ การศึกษา สถานะภาพการสมรส รายได้ ส่วนปัจจัยด้านเพศ

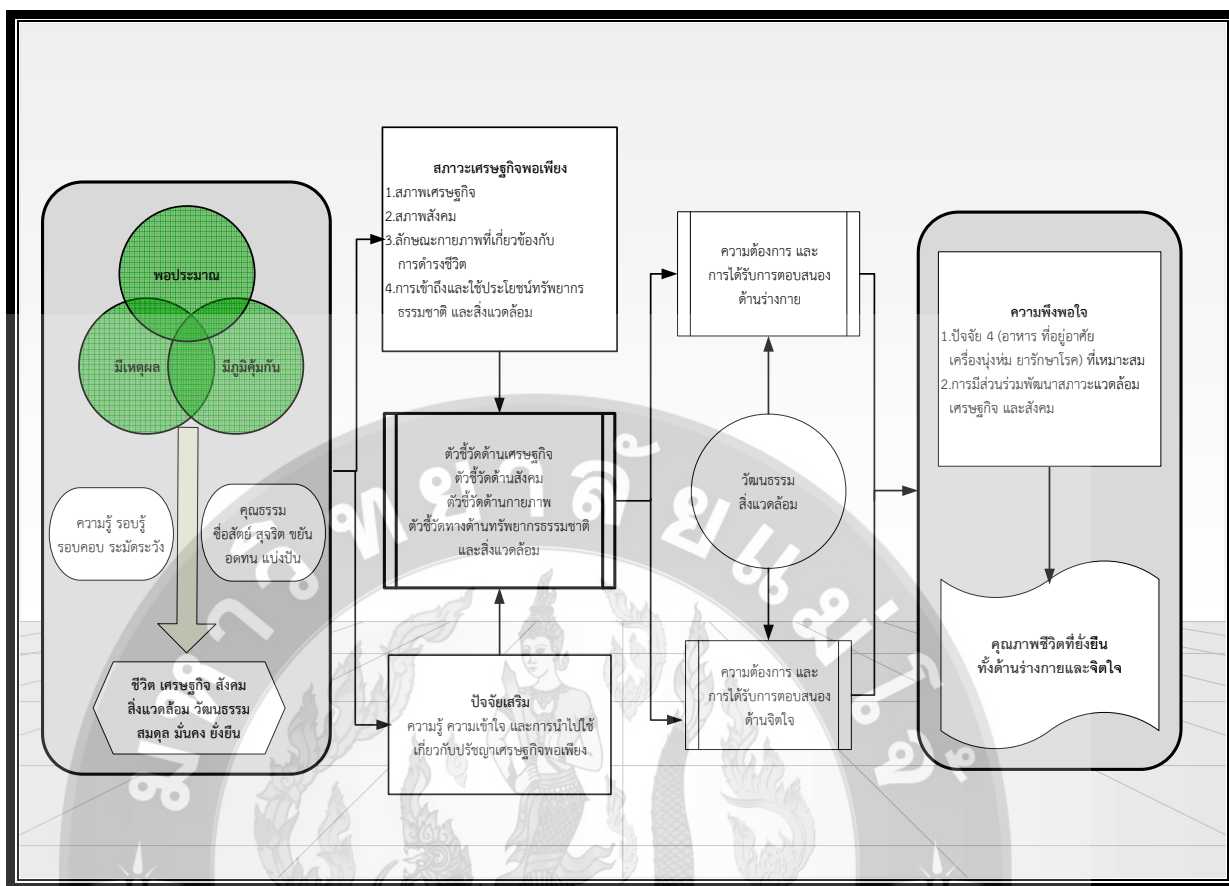
(4) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน

งานศึกษาด้านตัวชี้วัดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและระบบการเกษตรนั้นเริ่มมีมาก ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1990 เมื่อมีความตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตัวชี้วัดเป็นจำนวนมากจะเป็นตัวชี้วัดที่ต้องเก็บข้อมูล และ ใช้ตัวแปรที่ต้องมีการวัดในเชิงวิทยาศาสตร์ และทางกายภาพ ชีวภาพ (ตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติบนที่สูง : มุมมองทางเศรษฐกิจสังคม, 2541 เบญจพรณ เอกะสิงห์ และคณะ, 2541 อ้างใน Azar, Holmberg and Lindgren, 1996) หรือบางทีก็เป็นตัวชี้วัดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในระดับโลกหรือประเทศ ในที่นี้จะสำรวจเอกสารในส่วนที่เกี่ยวกับการหาตัวชี้วัดความยั่งยืนในระดับการผลิตการเกษตร และเมื่อเกี่ยวเนื่องกับตัวแปรด้านเศรษฐกิจสังคมเป็นพิเศษ

Masera, Astier and Lopez-Richaura (1999) ได้ให้วิธีการคำนวณตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ โดยแบ่งการวัดออกเป็น 5 ด้านใหญ่ๆ คือ 1) ผลิตภาพ(productivity) 2) เสถียรภาพ (stability, resilience and reliability) 3) ความสามารถปรับตัว (adaptability) 4) ความเสมอภาค (equity) และ 5) ความสามารถพึ่งพาตนเอง (self-reliance or self empowerment) ในด้านผลิตภาพให้ความสำคัญด้านประสิทธิภาพการผลิต เช่น ผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน อัตราส่วนต้นทุนต่อผลประโยชน์ การลงทุน รายได้ หรือผลิตภาพต่อแรงงาน เป็นต้น ในด้านเสถียรภาพ เน้นความหลากหลายของชนิดพันธุ์พืช หรือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความเสี่ยงด้านโรค แมลง ผลผลิตและแนวโน้ม และคุณภาพชีวิต ในด้านความสามารถและการปรับตัว เน้นกระบวนการการเรียนรู้ของเกษตรกรและความสามารถในการยอมรับสิ่งใหม่ และความเปลี่ยนแปลง ในด้านความเสมอภาค เน้นการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการจ้างงาน ในด้านความสามารถพึ่งพาตนเอง พิจารณาการมีส่วนร่วม การพึ่งพาตนเอง ความสามารถควบคุมทรัพยากรที่ต้องใช้ และกระบวนการตัดสินใจและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ส่วน Lefroy, Bechstedt and Rais (2000) เปรียบเทียบการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืนใน 3 ประเทศ คือ ไทย เวียดนาม และอินโดนีเซีย โดยใช้ดัชนี 5 ด้านคือ 1) ด้านผลิตภาพใช้ผลผลิตต่อหน่วยที่ดิน สีของดิน ความเค็มโตของพืช และสีของใบ เป็นตัวชี้วัด

ด้านผลิตภาพ 2) ด้านความมั่นคง ใช้ปริมาณฝนเฉลี่ย การจัดการเศษเหลือของพืช ความถี่ของฝน
แล้ง และรายได้จากปศุสัตว์ 3) ด้านการอนุรักษ์ ตัวชี้วัดที่ใช้ คือ การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
ความเข้มข้นในการปลูก และระบบพืช 4) ด้านเสถียรภาพ(viability) ตัวชี้วัดที่ใช้คือ รายได้จากการ
การเกษตร รายได้นอกฟาร์มความแตกต่างของราคาตลาดและราคาหน้าฟาร์ม การมีแรงงานใน
การเกษตร ขนาดของฟาร์ม สินเชื่อและ สัดส่วนของผลผลิตขายสู่ตลาด และ 5) ด้านการยอมรับ
(acceptability) ตัวชี้วัดที่ใช้ มีการถือครองที่ดิน การมีบริการส่งเสริมเกษตร การมีโรงเรียน การมี
ศูนย์อนามัย การเข้าถึงปัจจัยการผลิตเงินอุดหนุน มาตรการอนุรักษ์ การฝึกอบรมในมาตรการอนุรักษ์
ดินและน้ำ และการมีถนนเชื่อมกับถนนใหญ่ จากนั้น Lefroy, Bechstedt and Rais มีการให้น้ำหนัก
ความสำคัญของตัวชี้วัดเหล่านี้ โดยเกษตร จากนั้นมีการสร้างเกณฑ์วัดความยั่งยืน เมื่อหมู่บ้าน
ต่างๆ มีค่าที่สามารถสูงกว่าเกณฑ์แล้วสามารถจัดลำดับหมู่บ้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ที่อาจถือว่า ไม่ยั่งยืน
และอาจมีปัญหาในภายหลัง ในด้านการสำรวจสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของพื้นที่ทำงานของ
โครงการหลวงนั้น นรินทร์ชัย และกมล (2543) สำรวจเกษตรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 36 ศูนย์
เพื่อดูรายได้ ฐานะความเป็นอยู่ การกระจายรายได้ ตัวชี้วัดความยากจน และดัชนีความพึงพอใจ
ของเกษตรกรต่อเจ้าหน้าที่ พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 โดยเฉลี่ย เกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง
มีรายได้ 59,185 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ร้อยละ 45 เป็นรายได้จากการเกษตร ร้อยละ 35 เป็นรายได้
จากนอกการเกษตร และร้อยละ 20 เป็นรายได้ที่ไม่เป็นตัวแทน เกษตรกรมีฐานะยากจน ปานกลาง
และดี มีรายได้ รวม 30,388 54,115 และ105,945 บาทต่อครัวเรือนต่อปีตามลำดับ ส่วนเส้นความ
ยากจนมีค่าเท่ากับ 55,623 บาทต่อครอบครัว หรือ 10,095 บาทต่อคน นรินทร์ชัย และกมล
สรุปว่า เกษตรกรที่อยู่ในศูนย์พัฒนา โครงการหลวงโดยเฉลี่ยแล้วไม่จัดว่าเป็นผู้ยากจน อย่างไรก็ตาม
การศึกษาชิ้นนี้ ไม่ได้แจกแจงว่าผู้ที่ยังอยู่ในสถานะความยากจนในศูนย์ฯ ของโครงการหลวงนั้นมี
อยู่มากเท่าใด

2.6 กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 2 กรอบแนวความคิด

ที่มา : จากการรวบรวม

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ ประชาชนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งในบทที่ 3 นี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูลไว้ 3 ประเด็นหลักๆ ดังนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร

ประชาชนในอำเภอแม่เมาะ ประกอบด้วย 7 ตำบล 75 หมู่บ้าน คือ ตำบลแม่สาว ตำบลแม่เมาะ ตำบลมะลิกา ตำบลท่าตอน ตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ และตำบลบ้านหลวง

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

โดยทำการคัดเลือกหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรที่อยู่ในพื้นที่โครงการหลวง และโครงการพระราชดำริ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรตัวอย่าง และนำมาคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ซึ่งตำบลแม่นาวาง ได้แก่ บ้านแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ได้แก่ บ้านสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน ได้แก่ บ้านท่าตอน

นำมาคำนวณจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

กำหนดให้ e คือ ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง ณ ระดับ 10%

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังกล่าว พบว่า

- บ้านแม่นาวาง จำนวน 150 ครั้วเรือน จาก 238 ครั้วเรือน
- บ้านสันต้นหม้อ จำนวน 140 ครั้วเรือน จาก 185 ครั้วเรือน

- บ้านท่าตอน จำนวน 110 ครัวเรือน จาก 126 ครัวเรือน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการนำเอาข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิมาใช้วิเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยจะใช้การวิเคราะห์ ดังนี้

1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

โดยอาศัยตารางและรูปภาพประกอบการอธิบายเพื่อให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม พื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis)

2.1 การวิเคราะห์ดัชนีที่เกี่ยวข้องเพื่อเกิดความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- ผลผลิตภาพ (productivity) ตัวชี้วัดผลผลิตภาพของระบบในที่นี้คือ รายได้ต่อครัวเรือนและรายได้ต่อคนต่อปี รายได้ทั้งหมดมีทั้งรายได้เงินสดจากพืช จากสัตว์ รายได้จากการรับจ้าง รายได้จากการค้าขายหรือมีอาชีพอิสระ รายได้นอกฟาร์มอื่นๆ และรายได้ที่ไม่เป็นเงินสด เช่น การปลูกพืชไว้กินเอง เป็นต้น

- ดัชนีความหลากหลายแบบ Simpson (Simpson's diversity index, DI)

$$DI = 1 - \sum_{i=1}^S \frac{n_i^2}{N^2}$$

S = จำนวนชนิดพืช หรือ กิจกรรม

n_i = จำนวนคน (หรือต้นหรือหน่วย) ที่มีพืชชนิดนั้น หรือกิจกรรมนั้น (i = 1 ถึง S)

N = จำนวนคน (หรือต้นหรือหน่วย) ทั้งหมด = $\sum n_i$

ค่า DI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ค่าสูงแสดงถึงความหลากหลายที่มาก

- ดัชนีความหลากหลายของรายได้ (Income diversity index, R)

$$R = \frac{\sum_{i=1}^n n_i^2}{\sum_{i=1}^n n_i^2}$$

n_i = รายได้จากกิจกรรมที่ i

ค่า R อาจมีค่าได้มากกว่า 1 ค่าสูงแสดงว่ามีความหลากหลายมาก

- ชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูก แบ่งเป็นพืชพาณิชย์ และพืชสวนครัว พืชเชิง

พาดิษยัรรม พืษไร้ พืษฝัค/ไม้ดอก ไม้ยัันด้น ส่วนพืษสวนคร้วเป็นพืษลั้มลुकและพืษยัันด้นที่เกษตรกรปลูกเพื่อบริโภค

- ความยัั้งยัืน (sustainability) เป็นความสามารถที่จะคงอยัู่ได้ในระยะยาว มีดัชนั้ที่ใช้วัดในกรณีนี้ 3 ดัชนั้ คือ

- ดัชนีการใช้ที่ดินแบบอนุรักษ์ (Conservation Index, CI)

มีการรวมเอาข้อมูล 12 ด้านจากเกษตรกร คือ 1) การปลูกพืษหมุนเวียน 2) การพักพื้นที่ทำกิน 3) การใช้ปุ๋ยหมักในพื้นที่ 4) การใช้ปุ๋ยคอกในพื้นที่ 5) การใช้เศษเหลือของพืษในแปลง 6) การปลูกพืษตระกูลถั้ 7) การใช้ปูนขาว 8) การปลูกพืษขวางแนวลาดชัน 9) การทำคันดิน 10) การทำชั้นบันได 11) การทำร่องระบายน้ำ 12) การปลูกหญ้าแฝก แต่ละด้านให้น้ำหนักเท่ากัน ถ้าปฏิบัติในกรณีดังกล่าวแล้วก็ได้คะแนน 1 หลังจากนั้นทำคะแนนรวมให้เป็น ดัชนี โดยคำนวณ

$$\text{conservation index (CI)} = \frac{(C_x - C_{\min})}{(C_{\max} - C_{\min})}$$

C_x = ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหวนั้น

$C_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$C_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า CI มีค่าตั้งแต้ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าดี

- ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Risk Index หรือ ERI)

ดัชนั้ี้รวมคะแนน 11 ด้านของเกษตรกร คือ 1) การเกิดที่ดินชะเป็นร่องหรือเป็นริ้ว 2) การเกิดดินถล่มในพื้นที่ปลูก 3) ที่ดินทำกินมีความลาดชันมาก (slope > 31%) 4) การประสพภาวะฝนแล้ง 5) การประสพภาวะน้ำท่วมขังในแปลง 6) มีแนวโน้มการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้น 7) มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืษในที่ดินทำกิน 8) มีการใช้สารเคมีกำจัดโรคพืษในที่ดินทำกิน 9) มีการใช้สารเคมีกำจัดแมลงในที่ดินทำกิน 10) การได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี 11) มีแนวโน้มในการใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้น ของคร้วเรือนเกษตรกรแต่ละราย หลังจากนั้นเปลี่ยนคะแนนให้เป็นค่า 0 ถึง 1 โดยคำนวณจากสูตร

$$\text{ERI} = \frac{(E_x - E_{\min})}{(E_{\max} - E_{\min})}$$

E_x = ค่าคะแนนรวมทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหวนั้น

$E_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$E_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า ERI มีค่าตั้งแต้ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าไม่ดี

- ดัชนีความยั่งยืน (Sustainability index, SUI)

ดัชนีนี้รวมเอาดัชนีการใช้ที่ดินแบบอนุรักษ์ (CI) และดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (ERI) เข้าด้วยกันโดย

$$SUI = (1 - ERI)(CI)$$

ค่า SUI มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่ามีความยั่งยืนอยู่

- ความเสมอภาค (Equity) เป็นการกระจายรายได้ในระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ตัวชี้วัดหลักที่ใช้ในกรณีนี้คือ

- สัดส่วนของเกษตรกรที่อยู่ภายใต้เส้นความยากจน
- การกระจายรายได้ในกลุ่มรายได้ต่างๆ (วัดโดยสัดส่วนของเกษตรกรในแต่ละกลุ่ม)
- ความมั่นคงทางสังคม (Social security)

ดัชนีความมั่นคงทางสังคมรวมเอาข้อมูล 12 ด้าน คือ 1) การกักเงิน 2) ความสามารถในการชำระหนี้ 3) ความรู้สึกมั่นคงในการดำรงชีพ 4) ความรู้สึกมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน 5) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งตนเองได้ในเรื่องการทำกิน 6) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งญาติพี่น้อง 7) ความมั่นใจที่สามารถพึ่งชุมชน 8) ความมั่นใจที่สามารถหา/ซื้อปัจจัยการผลิตทางการเกษตรได้ตามที่ต้องการ 9) ความมั่นใจที่ชุมชนของตนสามารถแก้ปัญหาการทำกินของหมู่บ้านได้ 10) ความมั่นใจที่ชุมชนของตนสามารถแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายของหมู่บ้านได้ 11) ความสนใจในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ และ 12) รายได้เงินสดต่อหัวต่อปีหักด้วยค่าใช้จ่ายต่อหัวปี แต่ละด้านให้คะแนน 1 เท่ากัน หลังจากนั้นทำคะแนนทั้งหมดให้เป็นดัชนี โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ คือ

$$\text{Social Security Index (SSI)} = \frac{(S_x - S_{\min})}{(S_{\max} - S_{\min})}$$

S_x = ค่าคะแนนทั้งหมดของเกษตรกรผู้นั้นหรือหวนวนั้น

$S_{\min}$ = ค่าคะแนนต่ำสุดของกลุ่ม

$S_{\max}$ = ค่าคะแนนสูงสุดของกลุ่ม

ค่า SSI มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าดี

- การหาค่าดัชนี (Gini Index) และเส้นโค้งลอเรนซ์ คือ

$$GINI = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N 2(X_i - Y_i) \Delta X_i$$

โดย X_i = ความถี่สะสมของจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ระดับที่ i

Y_i = ความถี่สะสมของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่มีรายได้ระดับที่ i

$i = 1, 2, 3, \dots, N$ = จำนวนชั้นของรายได้ทราบโดย N เป็นจุดสุดท้าย

ของเส้นลอเรนซ์

- ค่าสัมประสิทธิ์จินนัเอง

$$\text{GINI Coefficient (G)} = \frac{A}{A + B}$$

โดย A = พื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์กับเส้นทแยงมุม

B = พื้นที่ระหว่างเส้นลอเรนซ์กับเส้นประกอบมุมฉาก

ในการคำนวณดัชนีจินนัจะใช้ข้อมูลรายได้ต่อหัว (Income per equivalent adult : IE)

$$IE_i = \frac{I_i}{E_i}$$

$$E_i = 1 + 0.7 A_i + 0.5 B_i$$

โดย I_i = รายได้ต่อครัวเรือน

A_i = จำนวนคนในวัยแรงงานของครัวเรือน $i-1$

B_i = จำนวนคนในวัยแรงงานของครัวเรือน i

- แบบจำลองเชิงซ้อนหรือสมการถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ในระดับครัวเรือน เพื่อวัดระดับความสำเร็จของตัวแบบคุณภาพชีวิต

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_n)$$

Y คือ ค่ารวมของตัวชี้วัดความยั่งยืนด้านต่างๆ

X_i คือ ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆของครัวเรือนตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประเภทตัวชี้วัด

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย	ภาคการเกษตร 1. รูปแบบการผลิตทางการเกษตร 2. การพึ่งพิงปัจจัยการผลิตของตนเอง 3. การเข้าถึงระบบตลาด 4. สัดส่วนรายได้ต่อต้นทุน	ภาคการเกษตร 1. กลไก 1.1 มีการจัดการโดยครัวเรือน/เครือข่ายชุมชน/เครือข่ายรัฐ 1.2 เจือปนในการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ประชาธิปไตย) 2. ระบบ 2.1 หลักนิติธรรม 2.2 ใช้กฎเกณฑ์ในท้องถิ่น 2.3 มีคุณธรรม/โปร่งใส 2.4 มีกระบวนการเรียนรู้ 3. วิธีการ 3.1 การใช้ภูมิปัญญา	ภาคการเกษตร 1. ผลในปัจจุบัน 1.1 โครงสร้างการผลิตใน/นอกภาคเกษตร 1.2 การพึ่งพาปัจจัยการผลิตและการตลาด 2. แนวโน้มในอนาคต 2.1 ความสามารถในการด้านความหลากหลายของอาชีพ (Diversify) 2.2 ความสามารถในการควบคุมปัจจัยการผลิตและการตลาด	ภาคการเกษตร - รายได้ต่อครัวเรือน รายได้ต่อคนต่อปี - รายได้ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด สัดส่วนของแหล่งที่มาของรายได้ - สัดส่วนรูปแบบการผลิต - ปริมาณผลผลิต - ปริมาณที่เก็บไว้บริโภค - ปริมาณที่นำไปขาย - ความหลากหลายของพืชที่ปลูก - การพึ่งพาสภาพภายในและภายนอก - การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการผลิต - การกระจายความเสี่ยงในการผลิต - ความสามารถในการต่อรองกับตลาด	1. ผลผลิต (Productivity) 2. ดัชนีความหลากหลาย Simpson ตามชนิดพืชหรือกิจกรรม (Simpson's diversity index, DI) 3. ดัชนีความหลากหลายของรายได้ (Income diversity index, R) 4. ชนิดของพืชที่เกษตรกรปลูก 5. ดัชนีความเสมอภาคการกระจายรายได้ (Gini)

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
		3.2 การใช้เทคโนโลยี 3.3 การใช้แบบผสมผสาน (รอบรู้และรอบคอบ)			Index, GI) นำระดับรายได้เทียบกับเส้นความยากจน
	นอกภาคการเกษตร 1. การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร (อุตสาหกรรม/หัตถกรรม/การแปรรูป/ค้าขาย/รับจ้าง) 2. รูปแบบการผลิต 3. การพึ่งพิงการผลิตของตนเอง 4. การเข้าถึงระบบตลาด 5. สัดส่วนรายได้ต่อต้นทุน	นอกภาคการเกษตร 1. กลไก 1.1 มีการจัดการโดยครัวเรือน/เครือข่าย/ชุมชน/เครือข่าย/รัฐ 1.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ (ประชาธิปไตย) 2. ระบบ 2.1 หลักนิติธรรม 2.2 ใช้กฎหมายในท้องถิ่น 2.3 มีคุณธรรม/โปร่งใส 2.4 มีกระบวนการเรียนรู้ 3. วิธีการ 3.1 การใช้ภูมิปัญญา 3.2 การใช้เทคโนโลยี 3.3 การใช้แบบผสมผสาน (รอบรู้และรอบคอบ)	นอกภาคการเกษตร 1. ผลในปัจจุบัน 1.1 โครงสร้างการผลิตใน/นอกภาคเกษตร 1.2 การพึ่งพาปัจจัยการผลิตและการตลาด 2. แนวโน้มในอนาคต 2.1 ความสามารถในการด้านความหลากหลายของอาชีพ (Diversify) 2.2 ความสามารถในการควบคุมปัจจัยการผลิตและการตลาด	นอกภาคการเกษตร - สัดส่วนของอาชีพต่อจำนวนคนในชุมชน - ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม - หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน - รายได้เฉลี่ยต่อปี (บาท) - สัดส่วนแรงงาน - การพึ่งพาตลาดภายในและภายนอก - การเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อการผลิต - การกระจายความเสี่ยงในการผลิต - ความสามารถในการต่อรองกับตลาด	
ตัวชี้วัดด้านสังคมประกอบด้วย • ความมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน • ความมั่นคงด้านอาหาร • ความยากจน • การจ้างงาน • ความมั่นคงในทรัพย์สินสาธารณะ	ด้านสังคมและวัฒนธรรม 1. ความสัมพันธ์กันในครัวเรือน 2. ความสัมพันธ์กันในชุมชน 3. ระบบการดูแลสมาชิกในครัวเรือน เครือญาติและในชุมชน (การไม่ทอดทิ้งกัน และความอบอุ่นในครัวเรือนและชุมชน) 4. การคุ้มครองสิทธิ 5. สาธารณูปโภค และสาธารณสุข	ด้านสังคมและวัฒนธรรม 1. กลไก 1.1 มีการจัดการ (ครัวเรือน/โดยชุมชน/เครือข่าย/รัฐ) 1.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ (ประชาธิปไตย) 2. ระบบ 2.1 หลักนิติธรรม 2.2 ใช้กฎหมายท้องถิ่น 2.3 มีคุณธรรม/โปร่งใส 2.4 มีกระบวนการเรียนรู้ 3. วิธีการ 3.1 การใช้ภูมิปัญญา 3.2 การใช้เทคโนโลยี 3.3 การใช้แบบผสมผสาน (รอบรู้ และรอบคอบ)	ด้านสังคมและวัฒนธรรม 1. ผลในปัจจุบัน 1.1 ความสมดุลของการบริโภคที่จำเป็น และสินค้าไม่เพียง 1.2 ความอบอุ่นในครัวเรือน และชุมชน 1.3 ได้รับปัจจัยพื้นฐานและสิทธิพื้นฐาน 2. แนวโน้มในอนาคต 2.1 ประสิทธิภาพในการจัดการทางสังคม	- แหล่งที่มาอาหาร - จำนวนหนี้สินและความสามารถในการชำระหนี้ - ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน - ผลการดำเนินการขององค์กร - ความร่วมมือระหว่างองค์กรในชุมชน - การมีส่วนร่วมฝนกิจกรรมต่างๆของชุมชน - การให้ความช่วยเหลือชุมชนการยอมรับของชนในชุมชน - ความอบอุ่นของครอบครัว - คนในครอบครัวมีเวลาให้กันมากขึ้น - คนในครอบครัวรักใคร่ปรองดองกัน	1. ดัชนีความมั่นคงทางสังคม (Social Security Index, SSI) แสดงให้เห็นเป็นคะแนนที่เกษตรกรทำกิจกรรมด้านสังคมนั้นจากการตั้งคำถามในข้อมูลประเด็นที่ศึกษา โดยให้น้ำหนักคะแนนเท่ากันแต่ละด้านเท่ากับ 1 2. สัดส่วนของที่ดินทำกินภายใต้เอกสาร

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
• สถานภาพทางสังคม • ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน					สิทธิต่างๆ 3. สัดส่วนครัวเรือนที่มีบ้านและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง 4. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารต่อสมาชิกครอบครัว 5. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับอาหารต่อสมาชิกครอบครัว 6. สัดส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน 7. สัดส่วนของแรงงานจ้างต่อแรงงานทั้งหมด 8. มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตร 9. สัดส่วนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ 10. ร้อยละของครัวเรือนที่มีน้ำสะอาดดื่มหรือใช้อย่างเพียงพอ 11. สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ 12. สัดส่วนการออม 13. สัดส่วนการระหนี้ 14. ในรอบปีที่ผ่านมามีครัวเรือนมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากันตามเกณฑ์จปฐ. หรือไม่
	การบริโภค 1. บริโภค บังคับพื้นฐานที่จำเป็น 2. บริโภคนิยม (สินค้าฟุ่มเฟือย/สินค้าเทคโนโลยี/สินค้าบริการ) 3. รายจ่าย หรือหนี้สินที่เกิดจากการบริโภค	การบริโภค 1. กลไก 1.1 มีการจัดการ (ครัวเรือน/โดยชุมชน/เครือข่าย/รัฐ) 1.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ (ประชาธิปไตย) 2. ระบบ 2.1 หลักนิติธรรม 2.2 ใช้อภิปรายข้อเท็จจริง 2.3 มีคุณธรรม/โปร่งใส 2.4 มีกระบวนการเรียนรู้ 3. วิธีการ 3.1 การใช้ภูมิปัญญา 3.2 การใช้เทคโนโลยี 3.3 การใช้แบบผสมผสาน (รอบรู้ และรอบคอบ)	การบริโภค 1. ผลในปัจจุบัน 1.1 ความสมดุลของการบริโภคที่จำเป็น และสินค้าฟุ่มเฟือย 1.2 ความอบอุ่นในครัวเรือน และชุมชน 1.3 ได้รับปัจจัยพื้นฐานและสิทธิพื้นฐาน 2. แนวโน้มในอนาคต 2.1 ประสิทธิภาพในการจัดการทางสังคม	- สักยภาพของสหกรณ์/กลุ่มกองทุนชุมชน	

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
ตัวชี้วัดด้านกายภาพ ประกอบด้วย - โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โรงเรียน สถานีอนามัย - การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร				- สภาพถนน จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ - จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ - ระยะทางและเวลาจากบ้านไปยังโรงเรียนและสถานอนามัย - คุณภาพของการบริการสถานอนามัย - ระบบชลประทาน บ่อน้ำชลประทาน - จำนวนครัวเรือนโทรศัพท์ต่อครัวเรือน/ชุมชน	- ดัชนีความมั่นคงทางสังคม (Social Security Index, SSI) แสดงให้เห็นเป็นคะแนนที่เกษตรกรทำกิจกรรมด้านสังคมนั้นจากการตั้งคำถามในข้อมูลประเด็นที่ศึกษา โดยให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับแต่ละด้านเท่ากับ 1 - ครัวเรือนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภค เพียงพอตลอดปีอย่างน้อยคนละ 5 ลิตรต่อวัน ตามเกณฑ์ของจปฐ. ไร่ หรือไม่ ถ้าครัวเรือนตอบใช่ ให้คะแนนเท่ากับ 1 ไม่ใช่ให้คะแนนเท่ากับ 0 - ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปีอย่างน้อยคนละ 45 ลิตร (ประมาณ 2 ปีต่อวัน) ตามเกณฑ์ของจปฐ. ไร่ หรือไม่ ถ้าครัวเรือนตอบใช่ ให้คะแนนเท่ากับ 1 ไม่ใช่ให้คะแนนเท่ากับ

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
					0
ตัวชี้วัดทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย - ทรัพยากรดิน - ทรัพยากรน้ำ - ทรัพยากรป่าไม้ - ความหลากหลายทางชีวภาพ - ความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม	1. ลักษณะของดินและความอุดมสมบูรณ์ 2. การใช้ที่เหมาะสมต่อชนิดพืช 3. การอนุรักษ์ 4. การใช้และการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน/การใช้ประโยชน์ 5. การถือครองที่ดิน	1. กลไก 1.1 มีการจัดการ (ครัวเรือน/โดยชุมชน/เครือข่าย/รัฐ) 1.2 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ (ประชาชาติ/ไทย) 2. ระบบ 2.1 หลักนิติธรรม 2.2 ใช้กฎหมายท้องถิ่น 2.3 มีคุณธรรม/โปร่งใส 2.4 มีกระบวนการเรียนรู้ 3. วิธีการ 3.1 การใช้ภูมิปัญญา 3.2 การใช้เทคโนโลยี 3.3 การใช้แบบผสมผสาน (รอบรู้ และรอบคอบ)	1. ผลในปัจจุบัน 1.1 ผลการใช้ทรัพยากรในปัจจุบัน 1.2 การพึ่งพาทรัพยากร 1.3 สักยภาพของการจัดการทรัพยากร 2. แนวโน้มในอนาคต 2.1 แนวโน้มในอนาคตของฐานทรัพยากร 2.2 ประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากร	- การชะล้างพังทลายดิน - ระบบการปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์ดิน - วิธีการอนุรักษ์ดินของเกษตรกร - ปริมาณการใช้น้ำในระบบการเพาะปลูก - คุณภาพและปริมาณน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค - พื้นที่การเพาะปลูกภายใต้ระบบชลประทาน - สัดส่วนของรายได้ที่มาจากผลผลิตจากป่า - ขนาดและความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ - ปริมาณการใช้สารเคมีและความเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมี - ความถี่ในการได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ - ความอุดมสมบูรณ์ - การใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับการผลิต - วิธีการปรับปรุงบำรุงดิน - ประสิทธิภาพของกลไกและการจัดการดิน - สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน - สัดส่วนการถือครองที่ดินเอกสารสิทธิ์ - ประสิทธิภาพของการจัดการข้อขัดแย้งเรื่องสิทธิที่ดิน - ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ - แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติต่อแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น - การเข้าถึงแหล่งน้ำของคนในชุมชน - การกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในยามจำเป็น - ประสิทธิภาพของการจัดการน้ำโดยชุมชนและรัฐ - สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ - สัดส่วนการพึ่งพาป่าภายในชุมชน	1. ดัชนีการใช้ที่ดินแบบอนุรักษ์ (Conservation Index, CI) 2. ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Risk Index หรือ ERI) 3. ดัชนีความยั่งยืน (Sustainability index, SU)
ทรัพยากรน้ำ	1. แหล่งน้ำ/ความอุดมสมบูรณ์ 2. ระบบการใช้น้ำ/ระบบชลประทาน 3. การใช้ประโยชน์ต่อน้ำต้นทุน			- ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ - แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติต่อแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น - การเข้าถึงแหล่งน้ำของคนในชุมชน - การกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในยามจำเป็น - ประสิทธิภาพของการจัดการน้ำโดยชุมชนและรัฐ	
ทรัพยากรป่าไม้	1. ประเภทป่า/ความอุดมสมบูรณ์ 2. การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่า			- สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ - สัดส่วนการพึ่งพาป่าภายในชุมชน	

ประเภทตัวชี้วัด ¹	ประเด็นการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ²			ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	สูตรการวัด
	ความพอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน		
	3. การพึ่งพา (ไม่/NTFPs)				
• นิเวศ	1. สภาพสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการผลิตและวิถีชีวิต			- ขยะมูลฝอย/น้ำเสียกับการจัดการ	

ที่มา : ¹ โครงการศึกษาวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาการเกษตรที่สูงอย่างยั่งยืน, 2547

² เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง. สาขาการพัฒนากุมิสังคมอย่างยั่งยืน, 2551

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย วิธีการเก็บข้อมูลและแหล่งข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนตัวอย่าง และสัมภาษณ์แบบการสนทนาในกลุ่ม (Focus Group) และการทำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม PRA กับผู้นำชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างตัวแทนของหน่วยงานต่างๆ กับคณะนักวิจัยเพื่อนำมาซึ่งคำตอบของวัตถุประสงค์

2) ข้อมูลทุติยภูมิ

ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการติดต่อ ประสานงาน และรวบรวมเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารของหน่วยงานราชการ รายงานการวิจัย บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เป็นต้น

3.4.2 สถานที่เก็บข้อมูล

- ครัวเรือนในหมู่บ้านตำบลแม่นาวาง ได้แก่ บ้านแม่นาวาง ตำบลสันตน์หมือ ได้แก่ บ้านสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน ได้แก่ บ้านท่าตอน อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ราย
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่เอย
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่
- ที่ว่าการอำเภอแม่เอย
- องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เอย
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม อำเภอแม่เอย

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

โดยวิธีการสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสัมภาษณ์แบบการสนทนาในกลุ่ม (Focus Group) และการทำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม PRA กับผู้นำชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างตัวแทนของหน่วยงานต่างๆ กับคณะนักวิจัยเพื่อนำมาซึ่งคำตอบของวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1.การวิเคราะห์ค่าระดับคุณภาพชีวิต และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้านการตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ สังคม ภายภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนตัวอย่าง โดยศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน และระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ ถือว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงพฤติกรรมใดก็แสดงว่า ลักษณะการปฏิบัติที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริง โดยคณะผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ Likert การวัดระดับระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้การวัดจากการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ โดยมีเกณฑ์ในการกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานการพิจารณาระดับคุณภาพชีวิตของประชากรตัวอย่าง ดังนี้

ช่วงคะแนน(Likert scale)	ระดับความคิดเห็น
4.21-5.00	ระดับมากที่สุด
3.41-4.20	ระดับมาก
2.61-3.40	ระดับปานกลาง
1.81-2.60	ระดับน้อย
1.00-1.80	ระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

2.1) การวิเคราะห์ดัชนีที่เกี่ยวข้องเพื่อเกิดความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ผลผลิตภาพ (productivity) ตัวชี้วัดผลผลิตภาพของระบบในที่นี้คือ รายได้ต่อครัวเรือนและรายได้ต่อคนต่อปี รายได้ที่มีทั้งรายได้เงินสดจากพืช จากสัตว์ รายได้จากการรับจ้าง รายได้จากการค้าขายหรือมีอาชีพอิสระ รายได้นอกฟาร์มอื่นๆ และรายได้ที่ไม่เป็นเงินสด เช่น การปลูกพืชไว้กินเอง เป็นต้น

2.2) แบบจำลองเชิงซ้อนหรือสมการถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ในระดับครัวเรือนเพื่อวัดระดับความสำเร็จของตัวแบบคุณภาพชีวิต ได้แก่

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงในรายได้ ความหลากหลายแห่งรายได้ และการกระจายรายได้

ตัวชี้วัดด้านสังคม ประกอบด้วย ความมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน ความมั่นคงด้านอาหาร ความยากจน การจ้างงาน ความมั่นคงในทรัพย์สิน ภาระหนี้ สถานภาพทางสังคม และความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน

ตัวชี้วัดด้านกายภาพ ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โรงเรียน สถานีอนามัย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ตัวชี้วัดทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ และความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ศึกษาระดับคุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน รวมถึงสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน โดยแยกแสดงผลการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

ตอนที่ 4 สร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน

ตอนที่ 1 ศึกษาภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เพศ

จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่เมาะ ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57 เป็นเพศชาย และร้อยละ 43 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างในอำเภอแม่เมาะตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	226	57
หญิง	174	43
รวม	400	100.0

1.2 อายุ

จากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตน์หมือตำบลท่าตอน อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 34 มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 30 และช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละอายุของประชากรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตน์หมือตำบลท่าตอน อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนช่วงอายุของประชากรในอำเภอแม่เอย

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 20 ปี	20	5
21-30ปี	84	21
31-40ปี	136	34
41-50ปี	120	30
มากกว่า50ปีขึ้นไป	40	10
รวม	400	100.0

1.3 สถานภาพ

จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตน์หมือตำบลท่าตอน อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 77 สถานภาพโสด ร้อยละ 19 สถานภาพหม้าย/หย่าร้าง ร้อยละ 2 และ แยกกันอยู่ ร้อยละ 2

ตารางที่ 7 แสดงสถานภาพของประชากรในอำเภอกัลยาณิวัฒนา

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	76	19
สมรส	308	77
หม้าย/หย่าร้าง	8	2
แยกกันอยู่	8	2
รวม	400	100.0

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด

จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 50 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ชั้นประถมศึกษา รองลงมา มัธยมศึกษา และ ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 25 และร้อยละ 16 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาสูงสุดของประชากรในอำเภอแม่เอย

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	64	16
ประถมศึกษา	200	50
มัธยมศึกษา/ปวช/ปวสหรือเทียบเท่า	100	25
ปริญญาตรี	36	9
รวม	400	100

1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด 4 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด 7 คน และพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 46 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน รองลงมา มีสมาชิกในครอบครัว 3 คน 5 คน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ร้อยละ 17 และร้อยละ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของจำนวนสมาชิกของประชากรในอำเภอแม่เมาะ

จำนวนสมาชิกในครอบครัว(คน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3	84	21
4	184	46
5	68	17
6	60	15
7	4	1
รวม	400	100.0

1.6 ปัจจุบันประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริม

จากผลการศึกษา พบว่า จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบอาชีพหลักโดยการทำนาและ การทำสวนทำไร่ร้อยละ 31 เท่ากันโดยมีรายได้เฉลี่ยจากการทำนาต่อปีต่อครัวเรือนจำนวน 19,160 บาท มีรายได้เฉลี่ยจากการทำสวนทำไร่ต่อปีต่อครัวเรือนจำนวน 22,486 บาท รองลงมาประกอบอาชีพเสริมธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 30 มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อครัวเรือนจำนวน 30,438 บาท และประกอบอาชีพเสริมโดยการรับจ้างและประกอบอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 6 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงการประกอบอาชีพหลักและประกอบอาชีพเสริมของประชากรในอำเภอแม่เมาะ

ภาคเกษตร	จำนวนคน	ร้อยละ
ทำนา	125	31
ทำสวนทำไร่	124	31
อื่นๆ ระบุ.....	3	1
นอกภาคเกษตร	จำนวนคน	ร้อยละ
รับจ้าง	24	6
ธุรกิจส่วนตัว	122	30
อื่นๆ ระบุ.....	2	1
รวม	400	100

1.7 แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างในอำเภอแม่เมาะ ส่วนใหญ่ มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตรจากการกู้เงินนอกระบบ ร้อยละ 100 เนื่องจากประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจและการเข้าถึงของแหล่งเงินทุนจากภาครัฐยังมีน้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนต้องการเงินทุนจากการกู้เงินนอกระบบเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาใช้เงินทุนตัวเองร้อยละ 55 รองลงมาเป็นการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 55 ที่มีรัฐบาลเข้ามาให้การช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอ และลำดับถัดมาในการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตร คือ จากการกู้จาก ธ.ก.ส. กู้ญาติพี่น้อง กู้เพื่อนบ้าน กู้ธนาคารพาณิชย์และกู้สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 32 ,ร้อยละ 20,ร้อยละ 16 และร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำประกอบอาชีพ

รายได้รวมทั้งหมดต่อปี	ร้อยละ
ใช้เงินทุนตัวเอง	55
กู้เพื่อนบ้าน	16
กู้ญาติพี่น้อง	20
กู้ ธ.ก.ส.	32
กู้ธนาคารพาณิชย์	1
กู้สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	1
กู้กองทุนหมู่บ้าน	63
กู้เงินนอกระบบ	100

1.8 การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้ของประชากรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่การติดตามข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ ร้อยละ 48 รองลงมาวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 42 จากการได้รับการเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 9 และจากหนังสือพิมพ์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ เช่น จากลูกหลาน คิดเป็นร้อยละ 2 , ร้อยละ 2 , ร้อยละ 1 และร้อยละ 1 ตามลำดับ ตารางที่ 12 แสดงการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร

แหล่งความรู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โทรทัศน์	192	48
วิทยุกระจายเสียง	168	42
หนังสือพิมพ์	8	2
เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ	8	2
อินเทอร์เน็ต	4	1
การเข้าฝึกอบรม	36	9
อื่นๆ	4	1

1.9 ลักษณะการถือครองที่ดินทำกินของประชากรในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่การถือครองที่ดินทำกินของประชาชนเป็นเจ้าของที่ดินเอง ร้อยละ 85 รองลงมา เป็นการเช่าที่ดินทำกินจากเพื่อนบ้าน และจากเครือญาติ ร้อยละ 13 และอื่นๆ ร้อยละ 2 เช่น การถือครองที่ดินทำกินเป็นของครอบครัว มรดกของตระกูล เป็นต้น

ตารางที่ 13 แสดงลักษณะการถือครองที่ดินทำกินของประชากร

ลักษณะการถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นเจ้าของที่ดิน	340	85
เช่า	52	13
อื่นๆ	8	2
รวม	400	100

1.10 การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนของประชากรในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน คือเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 73 รองลงมาเป็นสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 73 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 27 และเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านต่างๆ ร้อยละ 15 ซึ่งโดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการเข้าเป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ปี

ตารางที่ 14 การเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนของประชากร

กลุ่มในชุมชน	เป็นสมาชิก	ไม่เป็นสมาชิก
	ร้อยละ	ร้อยละ
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	27	73
สมาชิกสหกรณ์	73	27
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	84	16
สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน	15	85

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

● ที่อยู่อาศัย

2.1 บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันของประชากรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าดอน อำเภอมะเอย จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันของประชากรเป็นเจ้าของ ร้อยละ 87 และอยู่ในสถานะเป็นผู้อาศัย ร้อยละ 13

ตารางที่ 15 แสดงสถานะบ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันของประชากร

บ้านที่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นเจ้าของ	348	87
เป็นผู้อาศัย	52	13
รวม	400	100

2.2 ที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยของประชากรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าดอน อำเภอมะเอย จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ร้อยละ 98 และที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยเป็นการเช่าที่ดินจากเพื่อนบ้าน และญาติพี่น้องในพื้นที่ ร้อยละ 2

ตารางที่ 16 แสดงที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัยของประชากร

ลักษณะการถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
------------------	------------	--------

เป็นเจ้าของที่ดิน	392	98
เช่า	8	2
รวม	400	100

2.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของประชากรในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าดอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันเป็นลักษณะบ้านไม้ชั้นเดียว ร้อยละ 51 รองลงมาลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ร้อยละ 20 และบ้านไม้ 2 ชั้น บ้านปูน และ ลักษณะอื่นๆ ร้อยละ 11, ร้อยละ 11 และร้อยละ 7 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของประชากร

ลักษณะการถือครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บ้านไม้ชั้นเดียว	196	51
บ้านไม้ 2 ชั้น	52	11
บ้านปูน	44	11
บ้านครึ่งปูนครึ่งไม้	80	20
อื่นๆ	28	7
รวม	400	100

● อาหาร

2.4 ความเพียงพอของอาหารสำหรับสมาชิกในครอบครัวของประชากรในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าดอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่อาหารมีเพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 82 และมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 18 เนื่องจากบางครอบครัวยังมิมีฐานะที่ยากจน และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมาก

ตารางที่ 18 แสดงความเพียงพอของอาหารของประชากร

ความเพียงพอของอาหาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	328	82
ไม่เพียงพอ	72	18
รวม	400	100

2.5 รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ทุกวันหรือไม่ของประชากรในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าดอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่รับประทานอาหารไม่ครบ 5 หมู่ ร้อยละ 81 เนื่องจากสภาวะแวดล้อมในอำเภอแม่เมาะ เป็นอำเภอที่ยังห่างไกลความเจริญในการเข้าถึงทรัพยากรอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แต่บางครอบครัวรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ร้อยละ 19

ตารางที่ 19 แสดงการรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ของประชากร

รับประทานอาหารครบ 5 หมู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครบ	76	19
ไม่ครบ	324	81
รวม	400	100

2.6 การรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ สะอาด ประสุกตามหลักอนามัยที่ดีของประชากรในตำบลแม่เมาะ ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ สะอาด ประสุกตามหลักอนามัยที่ดี ร้อยละ 71 รองลงมารับประทานประเภทเนื้อสัตว์ไม่ประสุก 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 13 และรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ไม่ประสุก 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ และไม่ประสุกมากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์ ร้อยละ 10 และร้อยละ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงการรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ สะอาด ประสุกตามหลักอนามัย ของประชากร

รับประทานอาหาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสุกเสมอทุกวัน	284	71
ไม่ประสุก 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	56	13
ไม่ประสุก 3-4 ครั้ง/สัปดาห์	44	10
ไม่ประสุกมากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์	16	6
รวม	400	100

● เครื่องนุ่งห่ม

2.7 มีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาลของประชากรในตำบลแม่เมาะ ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาล ร้อยละ 86 และมีเครื่องนุ่งห่มไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมตามฤดูกาล ร้อยละ 14

ตารางที่ 21 แสดงมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาลของประชากร

เครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
--	------------	--------

เพียงพอ	344	86
ไม่เพียงพอ	56	14
รวม	400	100

2.8 ประชากรในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้สึกพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีความรู้สึกพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ร้อยละ 82 และมีความรู้สึกไม่พึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ร้อยละ 18

ตารางที่ 22 แสดงความรู้สึกพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบันของประชากร

มีความรู้สึกพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พึงพอใจ	328	82
ไม่พึงพอใจ	72	18
รวม	400	100

● ยารักษาโรค

2.9 ในบริเวณพื้นที่ตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีสถานพยาบาลละแวกหมู่บ้าน

จากผลการศึกษา พบว่า มีสถานพยาบาลเพื่อความสะดวกในการใช้บริการยามเจ็บป่วยในละแวกหมู่บ้าน ร้อยละ 92 และ มีสถานพยาบาลที่อยู่ห่างไกล ลำบากเมื่อใช้บริการยามเจ็บป่วย ร้อยละ 8

ตารางที่ 23 แสดงมีสถานพยาบาลละแวกหมู่บ้านของประชากร

มีสถานพยาบาลละแวกหมู่บ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	368	92
ไม่มี	32	8
รวม	400	100

2.10 ประชากรในพื้นที่ตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถใช้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบาย

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนสามารถใช้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบาย ร้อยละ 80 และไม่สะดวก ร้อยละ 20

ตารางที่ 24 แสดงการให้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบายของประชากร

สามารถใช้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
--	------------	--------

สะดวก	320	80
ไม่สะดวก	80	20
รวม	400	100

2.11 สถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการรักษาโรคภัยไข้เจ็บของประชากรและคนในครอบครัวได้เป็นอย่างดี

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่สถานพยาบาลที่มีในแต่ละตำบล ในอำเภอแม่เมาะ มีสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านไม่สามารถตอบสนองความต้องการรักษาโรคภัยไข้เจ็บของประชากรและคนในครอบครัวได้ ร้อยละ 97 เนื่องจากมีแพทย์และพยาบาล และยารักษาโรคที่ไม่เพียงพอ ต่อจำนวนของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ ยารักษาโรคบางโรคก็ไม่มี จะต้องเข้ามาในโรงพยาบาลในตัวเมืองเชียงใหม่ ดังนั้นจึงเกิดความลำบากในการเดินทางอีกด้วย

ตารางที่ 25 แสดงสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการของประชากร

สาธารณสุขในหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตอบสนองความต้องการได้	12	3
ไม่ตอบสนองความต้องการ	388	97
รวม	400	100

● **การใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

2.12 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของประชากรตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ร้อยละ 83 และมีไม่เพียงพอในบางตำบล ร้อยละ 17

ตารางที่ 26 แสดงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ของประชากร

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์พอเพียง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอ	332	83
ไม่เพียงพอ	68	17
รวม	400	100

2.13 ประชาชนตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น เก็บของป่าล่าสัตว์ หรือเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชนได้

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น เก็บของป่า ล่าสัตว์ หรือเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชนได้ ร้อยละ 90 และไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนได้ ร้อยละ 10 เนื่องจากกฎเกณฑ์ในแต่ละตำบล หมู่บ้านมีการกำหนดที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 27 แสดงประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ ในป่าชุมชนได้

สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ป่าชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้	360	90
ไม่ได้	40	10
รวม	400	100

2.14 ความคิดเห็นของประชากรต่อการกำหนด กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชน ตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าดอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อ กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชน ร้อยละ 94 และไม่เห็นด้วย ร้อยละ 6

ตารางที่ 28 แสดงความคิดเห็นของประชากรต่อการกำหนด กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชนของประชากร

ความคิดเห็นของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	376	94
ไม่เห็นด้วย	24	6
รวม	400	100

2.15 มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน เพียงพอ และเท่าเทียมกันของประชากร ตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าดอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จากผลการศึกษา พบว่า มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน เพียงพอ และเท่าเทียมกัน ร้อยละ 73 และมีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติไม่เพียงพอและไม่เท่าเทียมกัน ร้อยละ 27

ตารางที่ 29 แสดงการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน เพียงพอ และเท่าเทียมกันของประชากร

การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพียงพอและเท่าเทียม	292	73
ไม่เพียงพอและไม่เท่าเทียม	108	27
รวม	400	100

2.16 การดำรงชีวิตของประชากรและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลบ้านจันทร์ ตำบลแจ่มหลวง ตำบลห้วยปูลิง อำเภอกัลยาณิวัฒนา

จากผลการศึกษา พบว่า ในการดำรงชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ร้อยละ 78 และความคิดเห็นที่คิดว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ

ตารางที่ 30 แสดงการดำรงชีวิตของประชากรและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชากร

มีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความเกี่ยวข้อง	312	78
ไม่มีความเกี่ยวข้อง	88	22
รวม	400	100

2.17 การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม ของประชากรตำบลแม่नावาง ตำบลสันต้นหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ ร้อยละ 92 เนื่องจากแต่ละครอบครัวต่างออกไปทำมาหากิน ตามไร่ นา หรือเข้าป่าเพื่อหาอาหาร ดังนั้นจึงขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปช่วยให้ความรู้ในการฝึกอบรมต่างๆ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง และประชาชนการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ เพียงแค่ร้อยละ 8 เช่น เข้าร่วมโครงการทำแนวกันไฟป่า โครงการบวชป่า และโครงการทำฝายกั้นน้ำ/ชะลอน้ำ เป็นต้น

ตารางที่ 31 แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆของประชากร

การเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยเข้าร่วม	32	8
ไม่เคยเข้าร่วม	268	92
รวม	400	100

ตอนที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน

➤ ปัจจัยเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

- ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 29) ซึ่งในแบบสัมภาษณ์มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ และเป็นคำถามแบบเลือกตอบว่าถูกหรือผิดทั้งหมด สามารถประเมินคำตอบของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

1. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมวิถีชีวิตทุกส่วน โดยไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 95 ตอบถูก และร้อยละ 7 ตอบผิด
2. เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ร้อยละ 93 ตอบถูก และร้อยละ 7 ตอบผิด
3. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนไหนของสังคมส่วนใหญ่ร้อยละ 83 ตอบถูกและร้อยละ 17 ตอบผิด
4. ความพอเพียงหมายถึงทุกครอบครัวจะต้องผลิตของกินของใช้เองทั้งหมดโดยไม่พึ่งพาคนอื่นส่วนใหญ่ร้อยละ 74 ตอบถูกและร้อยละ 26 ตอบผิด
5. การปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85 ตอบถูกและร้อยละ 15 ตอบผิด
6. การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถรู้ถึงการใช้จ่ายและรายได้อย่างชัดเจนส่วนใหญ่ร้อยละ 79 ตอบถูกและร้อยละ 21 ตอบผิด
7. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งยังต้องมีความรอบรู้ คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ผสมผสานกันส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ตอบถูกและร้อยละ 10 ตอบผิด
8. การบริโภค การใช้จ่าย การออม อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยตนเอง คือความประมาณหรือความพอดี ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ตอบถูกและร้อยละ 20 ตอบผิด
9. การประหยัด การออมหรือตัดลดความฟุ่มเฟือยต่างๆ เป็นการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ร้อยละ 86 ตอบถูกและร้อยละ 14 ตอบผิด
10. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการประกอบกิจการของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทุกสาขาทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 82 ตอบถูกและร้อยละ 18 ตอบผิด
11. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่เกษตรกรมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปีโดยผลิตอาหารได้เองในสวน ไร่ นา โดยไม่ต้องซื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 84 ตอบถูกและร้อยละ 16 ตอบผิด
12. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำการเกษตรโดยปลูกพืชเพียงอย่างเดียวเพื่อให้มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปีส่วนใหญ่ร้อยละ 75 ตอบถูกและร้อยละ 25 ตอบผิด
13. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การกินอยู่อย่างประหยัด แบบอดมื้อกินมื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 72 ตอบถูกและร้อยละ 28 ตอบผิด

14. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การผลิตโดยใช้แรงงานคนทดแทนเครื่องจักรเป็นการลดมลภาวะเพื่อให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีส่วนใหญ่ร้อยละ 83 ตอบถูกและร้อยละ 17 ตอบผิด

15. แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำการเกษตรโดยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยลดใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ยควบคุมพืชและแมลงในการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีส่วนใหญ่ร้อยละ 79 ตอบถูกและร้อยละ 21 ตอบผิด

ในภาพรวมของความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตอบถูกเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีบางประเด็นที่ประชาชนยังเข้าใจผิด ทั้งนี้อาจประสากับหน่วยงานภาครัฐเข้าไปให้ความรู้ที่ถูกต้อง เนื่องจากประชาชนจะได้ดำรงชีพออย่างตามถูกตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามในส่วนข้อที่ประชากรกลุ่มตัวอย่างตอบผิด คือ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือการกินอยู่อย่างประหยัดแบบอดมื้อกินมื้อ นั้นพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เข้าใจมีพอ จำเป็นสิ่งที่น่าที่จะควรมีการส่งเสริมทำความเข้าใจให้มากขึ้น (ดังตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 แสดงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร

ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	คำตอบของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่วัดได้	
	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)

-แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมวิถีชีวิตทุกส่วน

โดยไม่ใช้เรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น	96	4
-เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	94	6
-แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของทุกคน ไม่ว่าอยู่ในส่วนไหนของสังคม	82	18
-ความพอเพียงหมายถึงทุกครอบครัวจะต้องผลิตของกินของใช้เอง ทั้งหมดโดยไม่พึ่งพาคนอื่น	74	26
-การปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่ความสำเร็จ อย่างยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ	84	16
-การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถรู้ถึงการใช้จ่ายและรายได้อย่างชัดเจน	80	20
-แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งยังต้องมีความรอบรู้ คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ผสมผสานกัน	90	10
-การบริโภค การใช้จ่าย การออม อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อน ให้ตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยตนเอง คือความประมาณหรือความพอดี	82	18
-การประหยัด การอดออมหรือตัดลดความฟุ่มเฟือยต่างๆ เป็นการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	86	14
-แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการประกอบกิจการของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทุกสาขาทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน	82	18
-แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่เกษตรกรมีอาหารเพียงพอต่อ การบริโภคตลอดปีโดยผลิตอาหารได้เองในสวน ไร่ นา โดยไม่ต้องซื้อ	84	16
-แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำการเกษตร โดยปลูกพืชเพียงอย่างเดียวเพื่อให้มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี	75	25
-แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การกินอยู่อย่างประหยัด แบบอดมือกินมือ	73	27
-แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การผลิตโดยใช้แรงงานคนทดแทน เครื่องจักรเป็นการลดมลภาวะเพื่อให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี	83	17
-แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำการเกษตร โดยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยลดใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ยควบคุมพืชและแมลงในการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี	78	22

● ปัจจัยเสริมด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการศึกษาวิจัยปัจจัยเสริมด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่नावาง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนมีความเห็นว่าการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ครอบครัวพอมีพอกิน การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้อาชีพการเกษตรมีความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ของตนเอง ครอบครัวไม่มีหนี้สินโดยมีเวลาให้กับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น คนในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งอยากมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น และคนในหมู่บ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันกับสมาชิกในชุมชน ในแต่ละครัวเรือนมีการวางแผนการใช้จ่ายประจำเดือนสม่ำเสมอ การปลูกฝังคนในครอบครัวในเรื่องการประหยัดและการออม

● ปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

ด้านความพอประมาณ (ด้านการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

จากผลการศึกษาวิจัยการใช้จ่ายใช้สอย (ด้านการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) ของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 แสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้านความพอประมาณในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับปานกลาง

ด้านภูมิคุ้มกัน (ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

จากผลการศึกษาวิจัยด้านภูมิคุ้มกัน (ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) ของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 แสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้านภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับปานกลาง

ด้านความมีเหตุผล

จากผลการศึกษาวิจัยด้านความมีเหตุผล(ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) ของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 แสดงให้เห็นว่าประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้านความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับปานกลาง

ตารางที่ 33 แสดงปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชากร

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต	Mean	Standard Deviation	แปลความ
ด้านความพอประมาณ	3.3067	.73654	ปานกลาง
ด้านภูมิคุ้มกัน	3.1550	.77751	ปานกลาง

ด้านความมีเหตุผล	3.1661	.51354	ปานกลาง
------------------	--------	--------	---------

ตอนที่ 4 คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน

โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชน ทั้งหมดจำนวน 6 หมวด ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้และการมีงานทำ ด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัว และด้านชีวิตในสังคมและชุมชน

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า หมวดด้านสุขภาพอนามัย ของประชาชนในตำบลแม่नावาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีรูปร่างดี สมส่วน ไม่อ้วนหรือผอมเกินไป นอนหลับไม่ต่ำกว่าวันละ 6-8 ชั่วโมง มีเสื้อผ้าสวมใส่เพียงพอตลอดปี ไม่มีโรคประจำตัวและไม่เจ็บป่วยง่ายในเรื่องอาหารการกินน้ำดื่มสะอาดและเพียงพอตลอดปี ทานอาหารครบ 5 หมู่และมีปริมาณเพียงพอในแต่ละวัน และทานอาหารครบ 3 มื้อ อีกทั้งมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีสุขภาพจิตใจที่ดี ไม่อ่อนเพลียหรือเหนื่อยง่าย ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.2652

หมวดด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยของประชาชนในตำบลแม่नावาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านของท่านบ้านมีลักษณะแข็งแรงและมั่นคงแบ่งออกเป็นสัดส่วนตามการใช้งาน เช่น ห้องนอน ห้องครัว และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านตามสมควรแก่ฐานะ มีความสะอาด ไม่มีพาหะนำโรค หนู แมลงสาบ อีกทั้งในหมู่บ้านไม่ค่อยมีปัญหาโจรผู้ร้าย เช่น ลักทรัพย์ ยาเสพติด และมีหน่วยงานกู้ภัยซึ่งสามารถระงับเหตุร้ายได้ทันที ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.0733

หมวดด้านการศึกษาของประชาชนในตำบลแม่नावาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ สามารถอ่านออกเขียนและพูดภาษาไทยได้ค่อนข้างต่ำ อีกทั้งยังขาดความรู้ในการซื้อขายผลผลิตของตนเอง ยังได้รับความรู้สิ่งที่สนใจได้ตามต้องการไม่มากนัก มีการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่บ้างในครอบครัว เด็กเล็กรวมทั้งเยาวชนเด็กในครอบครัว เข้าเรียนตามเกณฑ์ค่อนข้างต่ำทุกคน คนในบ้านจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) ค่อนข้างน้อย อีกทั้งยังได้รับการอบรมและมีอาชีพค่อนข้างต่ำอีกด้วย ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.9800

หมวดด้านรายได้และการมีงานทำของประชาชนในตำบลแม่नावาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนมีรายได้ไม่ค่อยเพียงพอที่จะใช้จ่ายประจำวันและเลี้ยงดูครอบครัวและมีเหลือสำหรับการเก็บออมค่อนข้างน้อย เหลือเพื่อใช้สำหรับการลงทุนเพิ่มเติมมักจะไม่มี หรือไว้ใช้ยามเจ็บไข้ได้ป่วย ประชาชนมีความมั่นคงในอาชีพในระดับต่ำหากอยู่ในพื้นที่มักไม่ค่อยมีงานทำ ดังนั้นโดยส่วนใหญ่วัยรุ่นมักจะเข้ามาในเมืองเพื่อหางานทำ การ

ดำรงชีพไม่ค่อยมีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในชุมชน เพราะต่างคนต่างทำมาหากิน ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.8600

หมวดด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัวของประชาชนในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คนในครอบครัวมีสัมพันธ์ที่ดี อบอุ่น เมื่อไม่สบายใจ มีคนคอยปลอบใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอ ภายในครอบครัวไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งรุนแรง และความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับดี รวมทั้งคนในครอบครัวมีการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ อีกทั้งคนในครอบครัวไม่คิดเหล้าเบียร์หรือบุหรี่ และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ผู้สูงอายุในครอบครัวได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดี ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.1800

หมวดด้านชีวิตในสังคมและชุมชนของประชาชนในตำบลแม่นาวาง ตำบลสันตตันหม้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนบ้าง เพื่อนบ้านมักขอและรับคำปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน อีกทั้งคนในครอบครัวร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงคนในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ของชุมชน ดังนั้นหมวดนี้จึงอยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.2980

ตารางที่ 34 แสดงตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน
ประชากร

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	Mean	Standard Deviation	แปลความ
หมวด 1 ด้านสุขภาพอนามัย			
มีรูปร่างดี สมส่วน ไม่อ้วนหรือผอมเกินไปนอนหลับไม่ต่ำกว่าวันละ 6-8 ชั่วโมง มีเสื้อผ้าสวมใส่เพียงพอตลอดปี ไม่มีโรคประจำตัวและไม่เจ็บป่วยง่ายในเรื่องอาหารการกินน้ำดื่มสะอาดและเพียงพอตลอดปี ทานอาหารครบ 5 หมู่และมีปริมาณเพียงพอในแต่ละวัน และทานอาหารครบ 3 มื้อ อีกทั้งมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีสุขภาพจิตใจที่ดี ไม่อ่อนเพลียหรือเหนื่อยง่าย	3.2652	.51392	ปานกลาง
ข้อมูลคุณภาพชีวิต	Mean	Standard Deviation	แปลความ
หมวด 2 ด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย			
เป็นเจ้าของบ้านของท่านบ้านมีลักษณะแข็งแรงและมั่นคงแบ่งออกเป็นสัดส่วนตามการใช้งาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านตามสมควรแก่ฐานะ อีกทั้งในหมู่บ้านไม่ค่อยมีปัญหาโจรผู้ร้าย เช่น ลักทรัพย์ ยาเสพติด	3.0733	.52001	ปานกลาง

หน่วยงานก๊วยซึ่งสามารถระงับเหตุร้ายได้ทันที			
หมวด 3 ด้านการศึกษา			
ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นประจำและสามารถอ่านออกเขียนและพูดภาษาไทยได้ อีกทั้งมีความรู้ในการซื้อขายผลผลิตของตนเอง ยังได้รับความรู้สิ่งที่น่าสนใจได้ตามต้องการ มีการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอในครอบครัว เด็กเล็กรวมทั้งเยาวชนเด็กในครอบครัว ได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ทุกคน คนในบ้านที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3) ได้รับการอบรมและมีอาชีพ	2.9800	.68858	ต่ำ
หมวด 4 ด้านรายได้และการมีงานทำ			
รายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายประจำวันและเลี้ยงดูครอบครัวและมีเหลือสำหรับการเก็บออม เหลือเพื่อใช้สำหรับการลงทุนเพิ่มเติมในอาชีพ หรือไว้ใช้ยามเจ็บไข้ได้ป่วย ประชาชนมีความมั่นคงในอาชีพของตนและมีงานทำอย่างสม่ำเสมอตลอดปี มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำโดยการดำรงชีพไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในชุมชน	2.8600	.67533	ต่ำ
หมวด 5 ด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัว			
เมื่อไม่สบายใจ มีคนคอยปลอบใจและให้กำลังใจเสมอ ภายในครอบครัวไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งรุนแรง และความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับดี รวมทั้งคนในครอบครัวมีการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ อีกทั้งคนในครอบครัวไม่ติดเหล้าเบียร์หรือบุหรี่ และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ผู้สูงอายุในครอบครัวได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดี	3.1800	.62340	ปานกลาง
หมวด 6 ด้านชีวิตในสังคมและชุมชน			
เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนบ้านมักขอรับคำปรึกษาหารือ อีกทั้งคนในครอบครัวร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงคนในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ของชุมชน	3.2980	.71942	ปานกลาง

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

คุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยจึงถือเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลยั่งยืน โดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่เป็นองค์รวมพร้อมทุกด้าน ทั้งสุขภาพร่างกาย จิตใจ ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง จึงมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อมุ่งไปสู่ความสุขที่เกิดจากความสมดุล ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตบนฐานทรัพยากร ภูมิปัญญา และวิถีวัฒนธรรมชุมชน ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความเอื้ออาทร มีความสามัคคี เสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและผู้อื่น ศึกษาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ สังคม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

ด้านภาวะเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยเสริมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน รวมถึงระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน ของประชากรกลุ่มตัวอย่างในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันตน์หมือ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงค่อนข้างใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่ มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี เนื่องจากเป็นรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ที่มีอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำสวน ทำไร่ ส่วนวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 21-30 ปี จะเข้าเมืองมาเรียนหนังสือและทำงานในเมืองเป็นส่วนใหญ่ และส่วนใหญ่ประชากรมีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ขึ้นประถมศึกษา และไม่ได้เรียนหนังสือยังมีค่อนข้างมากคิดเป็น 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่าง และในแต่ละครัวเรือนมีครอบครัวจำนวนมากที่สุด 7 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักโดยการทำนาและ การทำสวนทำไร่ โดยมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 18,165-22,406 บาทต่อปี ถือว่าค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภออื่นในจังหวัดเชียงใหม่ และส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเสริมโดยการรับจ้างและงานอื่นๆ โดยส่วนใหญ่มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำเกษตรจากการกู้ยืมเงินนอกระบบค่อนข้างสูงแทบทุกครัวเรือน เนื่องจากประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจและการเข้าถึงของแหล่งเงินทุนจากภาครัฐยังมีน้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนต้องการเงินทุนจากการกู้ยืมเงินนอกระบบเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน ที่มีรัฐบาลเข้ามาให้การช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีเงินทุนในการทำประกอบอาชีพไม่เพียงพอ ในด้านการติดตามข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่มาจากโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และจากการได้รับการเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากหน่วยงานภาครัฐ การประกอบอาชีพด้านที่ดินทำกินของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินเอง ถือว่ามีต้นทุนในการประกอบอาชีพที่ค่อนข้างต่ำ ด้านการมีส่วนร่วมการเป็นสมาชิกกิจกรรมในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด และเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน สมาชิกสหกรณ์และอื่นๆและโดยมีระยะเวลาของการเข้าเป็นสมาชิกในแต่ละกลุ่มจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ปี ด้านระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่บ้านที่อยู่อาศัยและที่ดินในปัจจุบันเป็นเจ้าของเอง โดยมีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นลักษณะบ้านไม้ชั้นเดียว และแบบบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้

ทรัพยากรด้านอาหารมีเพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว แต่บางครัวเรือนก็มีไม่เพียงพอ เนื่องจากบางครอบครัวยังมีฐานะที่ยากจน และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมากและได้รับประทานอาหารไม่ครบ 5 หมู่ เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากสถานะแวดล้อมในอำเภอกัลยาณิวัฒนาเป็นอำเภอที่ยังห่างไกลความเจริญในการเข้าถึงทรัพยากรอาหารที่เป็นเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ด้านการรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นสะอาด ประสงค์ตามหลักอนามัยที่ดี ด้านเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาล และมีความรู้สึกพึงพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ อาจมีบางครัวเรือนที่ยังมีไม่เพียงพออยู่บ้าง เนื่องจากสมาชิกในบ้านมีจำนวนมาก ด้านสถานพยาบาลเพื่อความสะดวกในการใช้บริการยามเจ็บป่วยในละแวกหมู่บ้านแต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการรักษาโรคภัยไข้เจ็บของประชากรและคนในครอบครัวได้ เนื่องจากอาจมีแพทย์และพยาบาล เฉพาะทางน้อย รวมถึงยารักษาโรคที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนของประชาชนในอำเภอ ยารักษาโรคบางโรคก็ไม่มี จะต้องเข้ามาในโรงพยาบาลในตัวเมืองเชียงใหม่ ดังนั้นจึงเกิดความลำบากในการเดินทางอีกด้วย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ พอเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น เก็บของป่า ล่าสัตว์ หรือเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชนได้ รู้สึกเห็นด้วยต่อ กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชนของตนเอง อีกทั้งมีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน เพียงพอ และเท่าเทียมกัน เนื่องจากประชาชนมีความเห็นว่าการดำรงชีวิตมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างมาก แต่ปัญหาโดยส่วนใหญ่ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจ และไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ เนื่องจากแต่ละครอบครัวต่างออกไปทำมาหากิน ตามไร่ นา หรือเข้าป่าเพื่อหาอาหาร ดังนั้นจึงขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปช่วยให้ความรู้ในการฝึกอบรมต่างๆ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชน จากการวิเคราะห์ความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของประชากรกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่โดยพื้นฐานมีความรู้และมีแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมวิถีชีวิตทุกส่วน ประชาชนยังมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนไหนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นฐานะยากจน หรือฐานะพออยู่พอกิน ก็ได้้นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของในหลวงมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตด้วยกันทั้งสิ้น รวมทั้งประชาชนในอำเภอแม่อาย ยังมีความเห็นที่สะท้อนให้เห็นว่า ความพอเพียงหมายถึงทุกครอบครัวจะต้องผลิตของกินของใช้เองทั้งหมดโดยไม่พึ่งพาคนอื่น โดยในการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในด้านการออมเงิน และการทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถรู้ถึงการใช้จ่ายและรายได้อย่างชัดเจน และส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งยัง

ต้องมีความรอบรู้ คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ผสมผสานกัน ดังนั้นในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันจึงเป็นไปในลักษณะการบริโภค การใช้จ่าย การออม อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ด้วยตนเอง คือความประมาณหรือความพอดี รู้จัดการประหยัด การอดออมหรือตัดลดความฟุ่มเฟือยต่างๆ มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปีโดยผลิตอาหารได้เองในสวน ไร่ นา โดยไม่ต้องซื้อ รวมทั้งการทำการเกษตร โดยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยลดใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ย ควบคุมพืชและแมลงในการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี และยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการประกอบกิจการของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทุกสาขาทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชนได้อีกด้วย ดังนั้นสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนประชาชนในอำเภอภักดีพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากระหว่างปัจจัยเสริมด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต ได้แก่ด้านความพอประมาณ ด้านภูมิคุ้มกัน และด้านความมีเหตุผล ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน

ตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือน สามารถวิเคราะห์ตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนประชาชนทั้งหมดจำนวน 6 หมวด ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านรายได้และการมีงานทำ ด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัว และด้านชีวิตในสังคมและชุมชน สรุปได้ว่าประชาชนในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีรูปร่างดี สมส่วน ไม่อ้วนหรือผอมเกินไป พักผ่อนอย่างเพียงพอ ไม่ค่อยมีโรคประจำตัวและไม่เจ็บป่วยง่าย มีเสื้อผ้าสวมใส่เพียงพอตลอดปี ในเรื่องอาหารการกินน้ำดื่มสะอาดและเพียงพอตลอดปี ด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยของประชาชนในตำบลแม่นาหวง ตำบลสันต้นหมื้อ ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้าน และสภาพที่อยู่อาศัยมีลักษณะแข็งแรงและมั่นคงตามสมควรแก่ฐานะ อีกทั้งในหมู่บ้านไม่ค่อยมีปัญหาโจรผู้ร้าย เช่น ลักทรัพย์ ยาเสพติด และมีหน่วยงานผู้ภัยซึ่งสามารถระงับเหตุร้ายได้ทันที ด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัวของประชาชน ส่วนใหญ่คนในครอบครัวมีสัมพันธ์ที่ดี อบอุ่น เมื่อให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอ ภายในครอบครัวไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งรุนแรง รวมทั้งคนในครอบครัวมีการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ อีกทั้งคนในครอบครัวไม่ติดเหล้าเบียร์หรือนูหรี และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ผู้สูงอายุในครอบครัวได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดี และด้านชีวิตในสังคมและชุมชนของประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนบ้าง แต่ไม่ค่อยบ่อยนัก อีกทั้งยังไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอยู่เสมอ รวมทั้งเพื่อนบ้านสามารถปรึกษาหารือซึ่งกันและกันได้ คนในครอบครัวร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรวมถึงคนในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ของชุมชนอีกด้วย ด้านการศึกษาของประชาชน ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ สามารถอ่านออกเขียนและพูดภาษาไทยได้ค่อนข้างน้อย อีกทั้งยังขาดความรู้ในการซื้อขายผลผลิตของตนเอง ยังได้รับความรู้สิ่งที่สนใจได้ตามต้องการไม่มากนัก เด็กเล็กรวมทั้งเยาวชนเด็กในครอบครัว เข้าเรียนตามเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ คน

ในบ้านจบการศึกษาภาคบังคับคือ มัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนข้างน้อยอีกทั้งยังได้รับการอบรมและมีอาชีพ ก่อนข้างต่ำอีกด้วย ด้านสุดท้าย คือด้านรายได้และการมีงานทำของประชาชนมีรายได้ไม่ค่อยเพียงพอที่จะ ใช้จ่ายประจำวันและเลี้ยงดูครอบครัวและมีเหลือสำหรับการเก็บออมก่อนข้างน้อย เหลือเพื่อใช้สำหรับ การลงทุนเพิ่มเติมมักจะไม่มี หรือไว้ใช้ยามเจ็บไข้ได้ป่วย ประชาชนมีความมั่นคงในอาชีพในระดับ ต่ำหากอยู่ในพื้นที่มักไม่ค่อยมีงานทำ ดังนั้นโดยส่วนใหญ่วัยรุ่นมักจะเข้ามาในเมืองเพื่อหางานทำ การ ดำรงชีพไม่ค่อยมีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในชุมชน เพราะต่างคนต่างทำมาหากิน ดังนั้นตัวแบบ คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 6 ด้านข้างต้นเป็นตัวอย่างที่ค่อนข้างดีอยู่ แล้วควรมีการปรับปรุงเพียงบางด้านเท่านั้น ได้แก่ ด้านการศึกษาของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร ให้ความสำคัญและสนับสนุน โดยมีการจัดโครงการ และกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วม ในด้านต่างๆให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งด้านรายได้และการมีงานทำของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมี การจัดกิจกรรม อบรมให้ความรู้ในเรื่องการอบรมวิชาชีพต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตของ ประชาชน โดยการมีส่วนร่วมกันระหว่างประชาชนในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ และประชาชนในพื้นที่ และ อำเภอใกล้เคียง ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างเครือข่าย และเพิ่มความสัมพันธ์ในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ซึ่งกัน และกันต่อไป

อภิปรายผล

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเสริม กับคุณภาพชีวิตของ คราวเรือนประชาชน และการสร้างตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของครัวเรือนประชาชน พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเศรษฐกิจพอเพียงกับปัจจัย เสริมและระดับคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ซึ่งสามารถนำมา อภิปรายได้ดังนี้ แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตรจากการกู้ยืมเงินนอกระบบค่อนข้างสูงแทบ ทุกครัวเรือน เนื่องจากประชาชนยังมีความรู้ความเข้าใจและการเข้าถึงของแหล่งเงินทุนจากภาครัฐยังมี น้อยมาก ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนต้องการเงินทุนจากการกู้ยืมนอกระบบเป็นส่วนใหญ่ และเป็นการกู้ยืม จากกองทุนหมู่บ้าน ที่มีรัฐบาลเข้ามาให้การช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพไม่ เพียงพอ ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งมีการดำรงชีวิตไม่เป็นไปตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ อีกทั้งด้านระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับโดยมีระดับการศึกษา ก่อนข้างต่ำ โดยประชาชนในอำเภอกัลยาณิวัฒนาเป็นพื้นที่ด้อยโดยการทางการศึกษาอาจส่งผลกระทบต่อปัญหา ในการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปอบรมให้ความรู้ในเรื่อง ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ จากผลการศึกษาวิจัย พบว่าประชาชนที่มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมักจะเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่า ยังมีประชาชนบางรายที่ยังไม่เข้าใจการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาที่ต่ำและไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการใช้ทรัพยากรในการประกอบอาชีพอย่างถูกต้อง ซึ่งในปัจจุบันยังมีการบุกรุกเผาแนวเขตป่าสงวน และที่ดินสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อการใช้พื้นที่ในการทำมาหากิน ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เป็นการรุกรานเขตพื้นที่ป่าของชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในอำเภอแม่เมาะและพื้นที่ใกล้เคียงทราบถึง ความสำคัญในเรื่องนี้มิให้มีการทำลายป่าไม้ อีกทั้งช่วยกันปลูกป่าให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นเพราะเป็นการแสดงถึงระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีได้ ถ้าประชาชนนั้นปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2554). รายงานคุณภาพชีวิตคนในชนบทจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2554. เชียงใหม่ : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่.

- กังสดาล อยู่เย็น. (2544). พลวัตชุมชนบ้านปากเปร็ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- จริยา สุพรรณ. (2548). การยอมรับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในชุมชนบ้าน
หลุมมะขาม ตำบลป่องไม้แก่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ
- จุฑพล ยะจอม. 2552. การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การค้นคว้าอิสระ. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจพรรณ เอกะสิงห์ เมธิ เอกะสิงห์ และธัญญา พรหมบุรณย์. (2544). ตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบ
เกษตรและทรัพยากรธรรมชาติบนที่สูง : มุมมองทางเศรษฐกิจสังคม. เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัย
เพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิทยา สรวมศิริ ชพิภา สังขพิทักษ์ และจิรวรรณ กิจชัยเจริญ. (2547). โครงการศึกษาวิเคราะห์
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างต้นแบบการพัฒนาการเกษตรที่สูงอย่างยั่งยืน.
เชียงใหม่ : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนา โพธิ์สุวรรณ. (2551). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง สาขาการพัฒนากุมิ
สังคมอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่ : คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่
- สกล พรหมสิน. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับ. คุณภาพ
ชีวิตของประชาชนตำบลหงษ์เจริญ อำเภอท่าแพ จังหวัดนพบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรม
หาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ
- สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ. (2550). คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน
กรณีศึกษา : เกษตรกร ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์บัณฑิต.
(การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ภาคผนวก

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดเชียงใหม่

**People's Sustainability of Life Quality through Philosophy of Sufficiency Economy in
Kunlayaniwattana District, Chiang Mai, Thailand**

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร

1. เพศ

() ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส

() โสด () สมรส () หม้าย/หย่าร้าง () แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

() ไม่ได้เรียนหนังสือ () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา/ปวช/ปวส

หรือเทียบเท่า

() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี () อื่น

(ระบุ).....

5. จำนวนคนในครัวเรือนของท่าน.....คน (รวมตัวท่านด้วย)

6. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพหลักอะไร กรุณาระบุพร้อมรายได้ในแต่ละอาชีพ

	ภาคเกษตร			นอกภาคเกษตร	
	อาชีพ	รายได้(บาท/ เดือน)		อาชีพ	รายได้(บาท/ เดือน)
1	ทำนา		1	ธุรกิจส่วนตัว	
2	ทำสวน		2	รับจ้าง	
3	ทำไร่		3	อื่นๆ ระบุ.....	
4	เลี้ยงสัตว์				
5	อื่นๆ ระบุ.....				

7. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพเสริมอะไร กรุณาระบุพร้อมรายได้ในแต่ละอาชีพ

	ภาคเกษตร			นอกภาคเกษตร	
	อาชีพ	รายได้(บาท/		อาชีพ	รายได้(บาท/

		เดือน)			เดือน)
1	ทำนา		1	ธุรกิจส่วนตัว	
2	ทำสวน		2	รับจ้าง	
3	ทำไร่		3	อื่นๆ ระบุ.....	
4	เลี้ยงสัตว์				
5	อื่นๆ ระบุ				

8. แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตร (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ ใช้เงินทุนตัวเอง ☐ กู้เพื่อนบ้าน ☐ กู้ญาติพี่น้อง
☐ กู้ ธ.ก.ส. ☐ กู้ธนาคารพาณิชย์ ☐ กู้กองทุนหมู่บ้าน
☐ กู้สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์
☐ กู้เงินทุนนอกระบบ ☐ อื่นๆ ระบุ.....

9. ปัจจุบันท่านมีภาระเงินกู้จากแหล่งเงินทุนต่างๆ อย่างไร

แหล่งเงินทุน	จำนวน(บาท)
.....	
.....	
.....	
.....	
รวม.....	

10. ท่านมีเงินออมสำหรับใช้จ่ายในยามฉุกเฉินหรือไม่

- ☐ ไม่มี ☐ มี จำนวน.....บาท

11. ท่านติดตามข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งความรู้ใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ โทรทัศน์ ☐ วิทยู ☐ หนังสือพิมพ์ ☐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ
☐ อินเทอร์เน็ต ☐ เข้าฝึกอบรม ☐ อื่นๆ ระบุ.....

12. ลักษณะการถือครองที่ดินทำกิน

- ☐ เป็นเจ้าของ จำนวน.....ไร่
☐ เช่า จำนวน.....ไร่

() อื่นๆ ระบุ..... จำนวน.....ไร่

13. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนหรือไม่ โปรดระบุ

ที่	กลุ่มในชุมชน	เป็นสมาชิก	ไม่เป็นสมาชิก	เป็นมากี่ปี
1	องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล			
2	สหกรณ์.....			
3	กองทุนหมู่บ้าน			
4	กลุ่มอาชีพ คือ.....			
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ตอนที่ 2 สถานะเศรษฐกิจพอเพียง (ปัจจัย 4)

1. ที่อยู่อาศัย

1.1 บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

() ท่านเป็นเจ้าของ () ท่านเป็นผู้อาศัย () เช่า () อื่นๆ ระบุ.....

1.2 ที่ดินสำหรับที่อยู่อาศัย

() ท่านเป็นเจ้าของ () ท่านเช่า () อื่นๆ ระบุ.....

1.3 ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของท่านมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. อาหาร

1.4 ท่านคิดว่าในครอบครัวของท่านมีอาหารเพียงพอสำหรับสมาชิกหรือไม่

() เพียงพอ () ไม่เพียงพอ

โปรตีนแหล่งอาหาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ปลุกพืชผักสวนครัวหลังบ้าน..... % () เก็บของในป่าชุมชน.....%
- () ซื้อทั้งหมด..... % () ซื้อบางส่วน.....%
- () อื่นๆ ระบุ.....%

2.2 ท่านรับประทานอาหารเช้าครบ 5 หมู่ ทุกวันหรือไม่

- () ครบ () ไม่ครบ

เนื่องจาก.....

1.5 ท่านรับประทานประเภทเนื้อสัตว์ สะอาด ประสงค์ตามหลักอนามัยที่ดื่บ่อยครั้งเพียงใด

- () ประสงค์เสมอทุกวัน () ไม่ประสงค์ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์
- () ไม่ประสงค์ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ () ไม่ประสงค์มากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป/สัปดาห์

3. เครื่องนุ่งห่ม

3.1 ท่านมีเครื่องนุ่งห่มเพียงพอและเหมาะสมตามฤดูกาลหรือไม่

- () เพียงพอ () ไม่เพียงพอ

เนื่องจาก.....

3.2 ท่านรู้สึกพอใจกับเสื้อผ้าที่มีอยู่ในปัจจุบัน หรือไม่ อย่างไร

- () พอใจ () ไม่พอใจ

เนื่องจาก.....

4. ยารักษาโรค

4.1 มีสถานพยาบาลในหมู่บ้านของท่านหรือไม่ (ถ้าตอบ “ไม่มี” ให้ข้ามไปทำข้อ 5)

- () มี () ไม่มี

4.2 ท่านสามารถใช้บริการทางสาธารณสุขได้อย่างสะดวกสบาย

- () สะดวก () ไม่สะดวก

เนื่องจาก.....

4.3 ท่านคิดว่าสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้านสามารถตอบสนองความต้องการการรักษาโรคภัยไข้เจ็บของท่านและคนในครอบครัวของท่านได้เป็นอย่างดีหรือไม่

- () ตอบสนองได้ดี () ตอบสนองได้ไม่ดี

เนื่องจาก.....

5. การใช้ประโยชน์และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านของท่านมีความอุดมสมบูรณ์ พอเพียงพอการดำรงชีวิตของท่านหรือไม่ อย่างไร

อย่างไร.....

5.2 ท่านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น เก็บของป่าล่าสัตว์ หรือเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจในป่าชุมชนได้หรือไม่ อย่างไร

อย่างไร.....

5.3 มีการกำหนด กฎ ระเบียบ การเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าในชุมชนหรือไม่และกฎระเบียบนั้น ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

อย่างไร.....

5.4 มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน คือ ป่า น้ำ ดิน เพียงพอ และเท่าเทียมกันหรือไม่

5.5 การดำรงชีวิตของท่านและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างไร

5.6 ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาในชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี
ต่างๆ การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม หรือไม่ โปรดระบุชื่อโครงการ และระดับการมีส่วนร่วม (5 = ร่วมทุก
ครั้ง 4=ร่วมเกือบทุกครั้ง 3=ร่วมทุกครั้งถ้าว่าง 2=ร่วมบางครั้ง 1=ไม่เคยร่วมเลย)

ที่	กิจกรรม	ความถี่ในการร่วมกิจกรรม				
		1	2	3	4	5
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						

ตอนที่ 3 ปัจจัยเสริม

3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ถูก” หรือ “ผิด” ในแต่ละข้อคำถาม

ที่	ประเด็นคำถาม	ถูก	ผิด
1	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมวิถีชีวิตทุกคน โดยไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น		
2	เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีทางตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง		
3	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของทุกคน ไม่ว่าอยู่ในส่วนไหนของสังคม		
4	ความพอเพียงหมายถึงทุกครอบครัวจะต้องผลิตของกินของใช้เองทั้งหมดโดยไม่พึ่งพาคนอื่น		
5	การปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ		
6	การทำบัญชีครัวเรือนทำให้สามารถรู้ถึงการใช้จ่ายและรายได้อย่างชัดเจน		
7	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี อีกทั้งยังต้องมีความรอบรู้ คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ผสมผสานกัน		
8	การบริโภค การใช้จ่าย การออม อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยตนเอง คือความประมาณหรือความพอดี		
9	การประหยัด การอดออมหรือตัดลดความฟุ่มเฟือยต่างๆ เป็นการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง		
10	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการประกอบกิจการของหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทุกสาขาทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน		
11	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่เกษตรกรมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี โดยผลิตอาหารได้เองในสวน ไร่ นา โดยไม่ต้องซื้อ		
12	แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำการเกษตรโดยปลูกพืชเพียงอย่างเดียว เพื่อให้มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี		
13	แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การกินอยู่อย่างประหยัด แบบอดมือกินมือ		
14	แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การผลิตโดยใช้แรงงานคนทดแทนเครื่องจักรเป็น การลดมลภาวะเพื่อให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี		
15	แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำการเกษตรโดยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินโดยลดใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ยควบคุมพืชและแมลงในการผลิตเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี		

3.2 ปัจจัยเสริมด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ปัจจัยเสริมด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ระดับความสำคัญ (5= มากที่สุด , 4=มาก , 3=ปานกลาง , 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด)

ที่	ประเด็น	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
1	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ท่านมีพอกิน					
2	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ครอบครัวไม่มีหนี้สิน					
3	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ท่านทำอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของท่าน					
4	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ท่านมีเวลาให้กับครอบครัวของท่านเพิ่มมากขึ้น					
5	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง					
6	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ท่านเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น					
7	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงทำให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันกับสมาชิกในชุมชน					
8	ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายประจำเดือนของครอบครัวเสมอ					
9	การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ท่านและสมาชิกในครอบครัวมักจะพยายามเข้าใจถึงความต้องการของสมาชิกคนอื่นๆ					
10	ท่านมีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่คนในครอบครัวของท่าน					

3.3 ปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

คำชี้แจง ปัจจัยเสริมด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตโดยให้ระดับ

ความสำคัญ (5= มากที่สุด , 4=มาก , 3=ปานกลาง , 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด)

ลำดับ ที่	การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต	ระดับการประยุกต์				
		5	4	3	2	1
ด้านความพอประมาณ						
1	ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและหมู่บ้าน					
2	ท่านและครอบครัวสามารถหาวัตถุดิบในการทำอาหารได้ในหมู่บ้านโดยไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการซื้อจากภายนอก					
3	ท่านมีการสอนคนในครอบครัวให้มีการวางแผนการใช้จ่ายให้เพียงพอ					
ด้านภูมิคุ้มกัน						
4	มีการประกอบอาชีพเสริมโดยใช้พื้นที่ในบ้าน เช่น ปลูกผัก เลี้ยงปลา ไก่ เป็นต้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวเป็นการอยู่อย่างพอเพียง					
5	มีการใช้สมุนไพรต่างๆ แทนสารเคมี เช่น การกำจัดแมลง เพื่อผลิตผักปลอดสารพิษ เป็นส่วนหนึ่งของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง					
6	มุ่งลดรายจ่ายก่อน มีรายได้เท่าไร ต้องจัดการให้ได้ ไม่ดูตัวอย่างคนอื่น อยู่พอกินพอใช้ไม่ใช้จ่ายเกินตัว					
ด้านความมีเหตุผล						
7	การรักษาสุขภาพของท่านและคนในครอบครัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง					
8	การไม่ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างสิ้นเปลือง กินทิ้งกินขว้าง หรือฟุ่มเฟือย แต่เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
9	มีการทำบัญชีรายรับ- รายจ่าย สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว					
10	ใช้ที่ดินส่วนใหญ่ไปในการผลิตหรือการประกอบอาชีพหลักเพื่อกินในครอบครัว ถ้าเหลือจึงขาย					

ตอนที่ 4 ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต โดยให้ระดับความสำคัญ (5= มากที่สุด , 4=มาก , 3=ปานกลาง , 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด)

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ระดับคุณภาพชีวิต				
	5	4	3	2	1
หมวด 1 ด้านสุขภาพอนามัย					
1. ท่านเป็นผู้มีรูปร่างดี สมส่วน ไม่อ้วนหรือผอมเกินไป					
2. ท่านนอนหลับไม่ต่ำกว่าวันละ 6-8 ชั่วโมง					
3. ท่านมีเสื้อผ้าสวมใส่เพียงพอตลอดปี					
4. ท่านมักจะเจ็บป่วยหรือมีโรคประจำตัว					
5. ท่านมีน้ำสะอาดดื่มและเพียงพอตลอดปี					
6. ท่านทานอาหารครบ 5 หมู่และมีปริมาณเพียงพอในแต่ละวัน					
7. ท่านกินอาหารครบ 3 มื้อและเพียงพอตลอดปี					
8. ท่านมีสุขภาพแข็งแรง ไม่อ่อนเพลียหรือเหนื่อยง่าย					
หมวด 2 ด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย					
9. ท่านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านของท่าน					
10. ท่านมีบ้านที่แข็งแรงและมั่นคง					
11. ท่านแบ่งบ้านออกเป็นสัดส่วนตามการใช้งาน เช่น ห้องนอน ห้องครัว					
12. ท่านมีเครื่องอำนวยความสะดวกในบ้านตามสมควรแก่ฐานะ					
13. บ้านของท่านมีความสะอาด ไม่มีพาหะนำโรค หนู แมลงสาบ					
14. หมู่บ้านของท่านมีปัญหาสาธารณะ เช่น น้ำเสีย ฝุ่นละออง เสียงดัง					
15. หมู่บ้านของท่านไม่ค่อยมีปัญหาโจรผู้ร้าย เช่น ลักทรัพย์ ยาเสพติด					
16. หมู่บ้านของท่านประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง เช่น น้ำท่วม/แล้งทุกปี					
17. หมู่บ้านของท่านมีหน่วยงานกู้ภัยซึ่งสามารถระงับเหตุร้ายได้ทันที					

ตอนที่ 4 (ต่อ) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต โดยให้ระดับความสำคัญ (5= มากที่สุด , 4=มาก , 3=ปานกลาง , 2=น้อย และ 1=น้อยที่สุด)

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ระดับคุณภาพชีวิต				
	5	4	3	2	1
หมวด 3 ด้านการศึกษา					
18.ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นประจำ					
19.ท่านสามารถอ่านออกเขียนและพูดภาษาไทยได้					
20.ท่านมีความรู้ในการซื้อขายผลผลิตของท่าน					
18. ท่านได้รับการเพิ่มเติมความรู้ที่สนใจได้ตามต้องการ					
19. คนในบ้านของท่านมีการทำกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ					
23. เด็กในครอบครัว ได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ทุกคน					
24. คนในบ้านที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)ได้รับการอบรมและมีอาชีพ					
หมวด 4 ด้านรายได้และการมีงานทำ					
25. มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายประจำวันและเลี้ยงดูครอบครัว					
26. มีรายได้เหลือสำหรับการเก็บออม					
27. มีรายได้เหลือสำหรับการลงทุนเพิ่มเติม					
28. มีรายได้เหลือสำหรับสะสมไว้ยามเจ็บไข้ได้ป่วย					
29. ท่านรู้สึกมีความมั่นคงในอาชีพของท่าน					
30. ท่านมีงานทำอย่างสม่ำเสมอตลอดปี					
31. ท่านไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
32. ท่านมีความภาคภูมิใจในงานที่ท่านทำ					
33. ท่านไม่มีความวิตกกังวลในหน้าที่การงานหรืออาชีพที่ทำ					
หมวด 5 ด้านค่านิยมของชีวิตในครอบครัว					
34. เมื่อท่านไม่สบายใจ ท่านจะมีคนคอยปลอบใจและให้กำลังใจเสมอ					
35. ครอบครัวของท่านไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งรุนแรง					

ข้อมูลคุณภาพชีวิต	ระดับคุณภาพชีวิต				
	5	4	3	2	1
36. ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับดี					
37. คนในครอบครัวมีการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ					
38. คนในครอบครัวของท่านไม่ติดเหล้าเบียร์หรือบุหรี่					
39. คนในครอบครัวของท่านปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ					
40. ผู้สูงอายุในครอบครัวของท่านได้รับการเอาใจใส่เป็นอย่างดี					
หมวด 6 ด้านชีวิตในสังคมและชุมชน					
41. ท่านได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนเสมอ					
42. เพื่อนบ้านมักขอรับคำปรึกษาหารือท่านเสมอ					
43. คนในครอบครัวร่วมในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
44. คนในครอบครัวได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ					
45. คนในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ของชุมชน					

คณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้
ขอขอบพระคุณที่สละเวลาในการให้ข้อมูล